

Sõjaasjanduse ajakiri

SÕDUR

№ 33.

Laupäeval, 20. augustil 1927.

IX aastakäik.

ÜLERIIKLISED KAITSEVÄE SPORDIVÕISTLUSED 10.—15. VIII. 1927.

VÕISTLUSTE AVAMISEL.

1) Sõjaminister kindral N. Reek 2) Kindralstaabi ülema kindral J. Tõrvand 3) Kaitselidu esitaja hra Suursõõt
4) Kaitseväge kehalise kasvatuse juhataja kol.-lt. G. Maser.

Hind 20 mk.

SISUSTIK: E. Sõjainistri märkeid üleriikliste kaitseväe spordivõistluste puhul 10.—15. aug. 1927. a. — A. Traksmann. Sõjalise kasvatus põhijooni. Kas on ideeliselt võimalik sõjaline kasvatus koolides? — G. Leets. Sideteenistus N.-Vene patareis ja suurtükiväe divisjonis. — A. S. Eesti olud Rootsi-Vene sõja ajal 1788.—1790. (Järg.) — Sõjakirjandust. — Sport kaitseväes. — Karrikatuurid. — Kroonika. — Kuulutused.

Sõjainistri märkeid üleriikliste kaitseväe spordivõistluste puhul 10.—15. aug. 1927.

Kaitseväe üleriiklised spordivõistlused on iga aasta, alates 1922, olnud k/v. suupäeviks — nende vastu on väeosades hooliga ettevalmistatud, nende tulemusi on huviga jälgitud.

Võistlejate arv ja võistluste tulemused on näidanud tänaseni edu, mis seletatav suurel määral ka sellega, et kaitseväe kõrgemaid juhte on erilise huviga jälginud võistlusi, allakriipsutanud siin avalikuks tulnud hüved ja pahed ja seega andnud suunasid eelseisvaks tööks, järgnevaiks võistlusteks.

Tänavused üleriiklised k/v. spordivõistlused avas Sõjainister kindral N. Reek. Ta jälgis võistluste käiku ja võistluste lõppedes avaldas otsesaadud muljetel kokkuvõtte võistluste tulemustest. Toome siin kokkuvõttes mõningad võistluste puhul avaldatud mõtted ja märked.

Võistluste avamisel (10. aug.) härra minister kriipsutas alla Eesti rahva erilist püüdu elada rahus naabritega kui ka rahva muutmatut otsust elada siin, meie ilusal rannikul, iseseisvana rahvana. Iga rahvas, ka meie, peab arvestama sellega, et võib tulla moment kus õigust, oma olemasolu, tuleb kaitsta jõuga.

Eesti kaitsevägi on väike arvult ja sellepärast, et täita oma ülesannet, peab ta olema tugev füüsiliselt, moraalselt ja oskuses tarvitada relva. Kaitseväe spordivõistlustel võib näha rahvas, et kaitseväes on jõudu ja tervist; ta võib ka siin näha, et kaitseväes ei õpetada ainult tarvitama relva, vaid arendatakse üldse rahva jõudu ja tervist, tõstetakse huvi kehakultuuri vastu. Seda on tänaseni tõestanud sportlaste-kaitseväelaste alaline arvuline tõus ja nende kaitseväelaste saavutused spordi alal, kes kauemat aega viibinud kaitseväe ridades.

Kas armastavad kaitseväelased sporti? Selle peale võib hra minister vastata jaatavalt: igalpool kaitseväe ridades näed

päiksest pruune kehasid, võistlejaid ja mängijaid ka siis, kui seljataga pikk ja palav õppepäev.

Et võimaldada suuremal arvul kaitseväelastest edukalt võistelda, et õiglaselt hinnata iga mehe tööd ja püüdmisi spordi alal, et võistlusi teha huvitavaks, on viimase aastal läbi viidud jaotus — eriklass, millesse kuuluvad varemalt paremaid tagajärgi saavutanud sportlased-kaitseväelased, A klass — juhid ja elukutselised kaitseväelased, B klass — ajateenijad sõdurid, algajad sportlased.

Mis näitavad 1927. a. k/v. spordivõistlused, milline muljetel saadud kokkuvõtte üldpilt?

On märgata kaitseväes spordi üldist tõusu, edu. Peetud võistlusi loeb hra minister eriti huvitavaks selles mõttes, et õpetaja (ohvitser, allohv.) kõrval võistles õpilane. Õpetaja näitab, mis on andnud talle ta püüdmised paremusele. Õpilane näitab esmalt — millise materjali spordiks saime kaitsevärke ja mis õpetaja on jõudnud anda oma õpilasele lühikese aja jooksul. Kus kestvam aeg treeninguks, näiteks Sõjaväe Üh. Õppeasutused, sealt suurem % võistlejaid B klassis ja suurem edu võistlustel. Et kadettide edu B klassis ei olene nende sportlisest ettevalmistusest keskkoolides näitab see asjaolu, et kaitseväes lühemat aega viibinud aspirandid (haridus mitte alla keskkooli) ei jõua võistelda sõjakooli esimese kursuse kadettidega. Üldse seni on keskkool kaitsevärke saatnud nõrku sportlasi. Jutuajamisel ajakirjanikkudega mainis härra minister kavatsuse avada 1928. a. kaitseväe kehalist kasvatus laboratoorium, mis võimaldaks kehalist kasvatust rajada teaduslikule alusele ja märkis seltskonna tähelepanu k/v. spordiliikumise vastu, mis on väljendunud seltskonnalt annetatud väärtuslikkude auhindade näol võitjatele.

Jagades auhindu, avaldas kindral Reek oma lõpusõnas soovi, et eri- ja A klassid

endise hoolega püüaks paremusele, et kaitsevälased, kes peagi lahkuvad k/v. ridadest, ei unustaks seda, mis kaitseväge neile andnud kehalise kasvatuse alal, vaid omad teadmised edasi istutaksid külla ja linna,

meelestades, et riik vajab tugevaid ja terveid mehi igas kui füüsilises nii vaimlises toimingu-
E.

Sõjalise kasvatuse põhijooni.

Kas on ideeliselt võimalik sõjaline kasvatus koolides?

A. Traksmann.

Kasvatust üldse, seega ka kasvatustööd koolis, vaadeldakse kui inimese — noore kodaniku kõigekülset, harmoonilist arendamist, eesmärgiga teda valmistada ette loovale tööle ühiskonna kasuks.

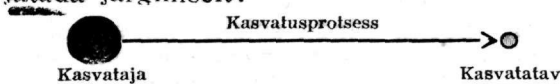
Sõjaline kasvatus on kodaniku kõigekülgne, harmooniline arendamine, eesmärgiga teda valmistada ette võitluseks oma olemasolu eest tuleviku sõjas.

Eeltoodud definitsioone kõrvuti seades näeme, et nende esimesed pooled on täiesti ühesugused. Seega nii ühel kui teisel juhtumisel meil on tegemist harilikku kasvatust protsessiga, mis areneb kahe inimese vahel.

Ühel pool on selle protsessi subjekt — kasvataja-õpetaja või ülem-juht sõjaväes. Teisel pool — kasvatuse objekt — kasvatatav noor kodanik.

Kasvataja — on aktiivne pool, tema tegevus läheb üle kasvatatavale, mille järelduseks on noore kodaniku kasvatamine, s. o. järkjärguline arenemine selles suunas, nagu seda soovib kasvataja.

Skemaatlikult selle protsessi võiks kujutada järgmiselt:

Et kasvatust protsess areneks normaalselt, selleks on tarvilik järgmist:

Kasvataja olgu kõigiti täiuslikum kasvatatavast — targem, suuremate teadmistega ja oskustega, moraalselt tugevam, kehalise kasvatuse juures ka kehaliselt osavam, arenenum. Teiste sõnadega — ta peab omama materjali, mida üle anda kasvatatavale ja abinõud, et tegutseda; kasvatajal olgu kindel eesmärk, ideaal, milleks ta tahab kasvatada oma hoolealust. Lõpueesmärgile jõudmiseks ta peab üles seadma vahetpealsed eesmärgid ning nende

saavutamiseks tegutsema suurima järjekindluse ja püsivusega kindla plaani järele.

See on kasvatust protsessi nõnda ütelda üks ots, mis puutub kasvatajasse.

Tema teises otsas asub kasvatatav, nõrk, alateadlik olevus, kel on koguni tume ettekujutus sellest, mis temaga tehakse.

Et kasvatust protsess võiks alata, selleks kasvataja ja kasvatatava vahel tuleb luua tihe kontakt, mis sünnib siis, kui kasvataja hakkab avaldama mõju kasvatatavale. Domineeriva tegurina mõjuavalduses esineb kasvataja isiklik eeskuj — tema teadmised, oskused, moraalsed ja kehalised võimed, mis kasvatatavat tahtmatult kisuvad kaasa järetegemisele. Tahtega järele teha ahvatlevale eeskujule on ühtlasi tõusnud kasvatatavas huvi selle vastu, mida pakub kasvataja. Seda huvi, nälga teadmiste, uute oskuste, kõrgemate moraalsete vooruste jne. järele peab kasvataja järjekindlalt arendama ja süvendama, sest see on kasvatust protsessi tähtsamaks aluseks. Huvi, näljatunne äratatakse materjalide osava ettevalmistusega ja otsustarbekohaste kasvatust viiside kasutamise-
ga. Huvi on kasvatatava vastuvõtlikkuse mõõdupuu, huvi kustumine tähendab lõpu tervele kasvatust protsessile.

Toita võib ainult näljast ja ainult temale on ka kasu toidu vastuvõtmisest. Samasuguse nähtusega on tegemist ka vaimlise kasvatuse juures.

Kasvatust protsessi lähemast vaatlusest selguvad järgmised asjaolud:

Nii sõjaline kui üldine kasvatus on äärmiselt huvitatud iga üksikust inimesest, või teiste sõnadega öeldud, nii sõjaline kui üldine kasvatus on kõrgemal määral individuaalne. Niisugune vaade kasvatusele on tingitud muidugi kasvatustöö lõpueesmärgist, sest nii praegus-

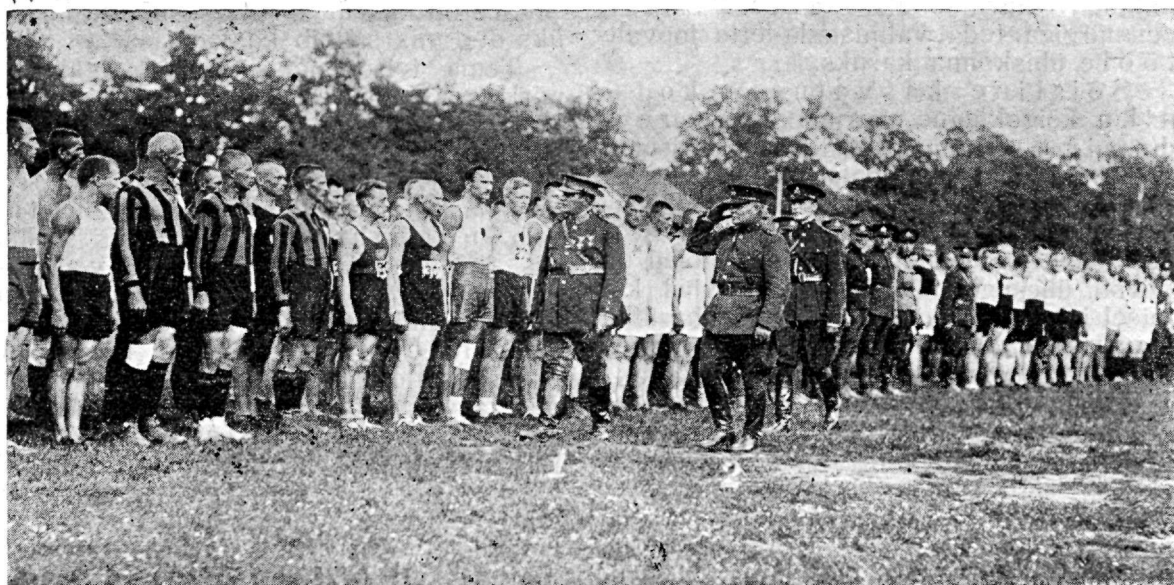
aja võitlus, kui loov töö ühiskonnas baaseerub isikule, indiviidile; nii sõjaline kui üldine kasvatus, olles huvitatud isikust, näevad oma töö ideaali isiku kõigekülgses, harmoonilises arengus.

Seega, mis puutub kasvatustööd enast kui protsessi, mille tulemuseks on noore kodaniku kõigekülgne arenemine, siis siin ei ole mingisugust vahet üldise ja sõjalise kasvatus vahel, vaid mõlemad arenevad täiesti ühesuguste psüholoogiliste seaduste alusel. Jääb järele vaadelda mõlemate protsesside lõpu-

huvides. Seega kasvatus töö eesmärgiga on dikteeritud elust endast.

Kuid välised tingimused loovaks tööks igalpool ei ole ühesugused. Samuti on inimese enese töövõime ja tööoskus igal üksikul juhtumisel erisugune. Kõik see loob soodsa pinna võistluseks, kus lööb läbi tugevam, osavam, jõulisem. Võistluselt võitlusele on aga ainult üks samm, mida astumast ei suuda keelda keegi, kui on kaalul kodaniku või rahva olemasolu. Võitlus on seega rahuliku töö paratamatu kaaslane. Järelikult kodaniku ettevalmistus võitluseks — ehk sõja-

Üleriikliste kaitseväge spordivõistluste avamisel 10. aug. 1927 a. Tallinna staadionil.

1. Sõjaminister kindral N. Reek, 2. Kv. kehalise kasvatus juhataja kol.-leitn. G. Maser.

eesmäärke, mis on toodud definitsioonide teises osas.

Kasvatustöö eesmärgina seatakse üles:

- üldises kasvatuses: ettevalmistust loovale tööle ühiskonna kasuks;
- sõjalises kasvatuses: ettevalmistust võitluseks tuleviku sõjas.

Töö ja võitlus — need kaks tegevust on saatnud ja saadavad tulevikuski inimest ja rahvaid kätkest surmani. Töö ja võitlus koostatuna moodustavad inimese ja rahvaste elu kõiges tema mitmekesisuses.

Loov rahu töö on inimese ja ühiskonna hea käekäigu aluseks. Aus ja töökas kodanik ühiskonna arenemise seisukohalt on sama tarvilik, kui tööka ja ettevõtliku rahva olemasolu inimkonna arenemise

line kasvatus — on samuti eluliselt tarvilik kui üldine kasvatus — töö eesmärgiga. Seega eitada sõjalist kasvatust tähendaks eitada elu, paratamatuid, kuigi karme tõsiolusid, mida muuta ei seisa meie võimuses.

Kui nüüd ettevalmistus võitluseks on muutunud paratamatuks, siis sõjalise kasvatus huvides on tarvilik selgusele jõuda, mida nõuab võitlus kodanikult, või, teiste sõnadega, mida peame andma kodanikule, et ta võiks end lugeda kõigekülgselt ettevalmistatuks võitluseks oma olemasolu eest?

Tähtsamad kasvatavaist omadusist ja vourisist on järgmised:

Moraalsed vourused:

- patriotism (isamaa armastus) ja rahvustunne;

- kohusetruudus;
- distsipliin (teadlik);
- ühistegevus ja solidaarsus;
- ustavus ja ausameelsus;
- julgus, vaprus, külmveri, kannatlikkus ja kindel usk oma võime-tesse.

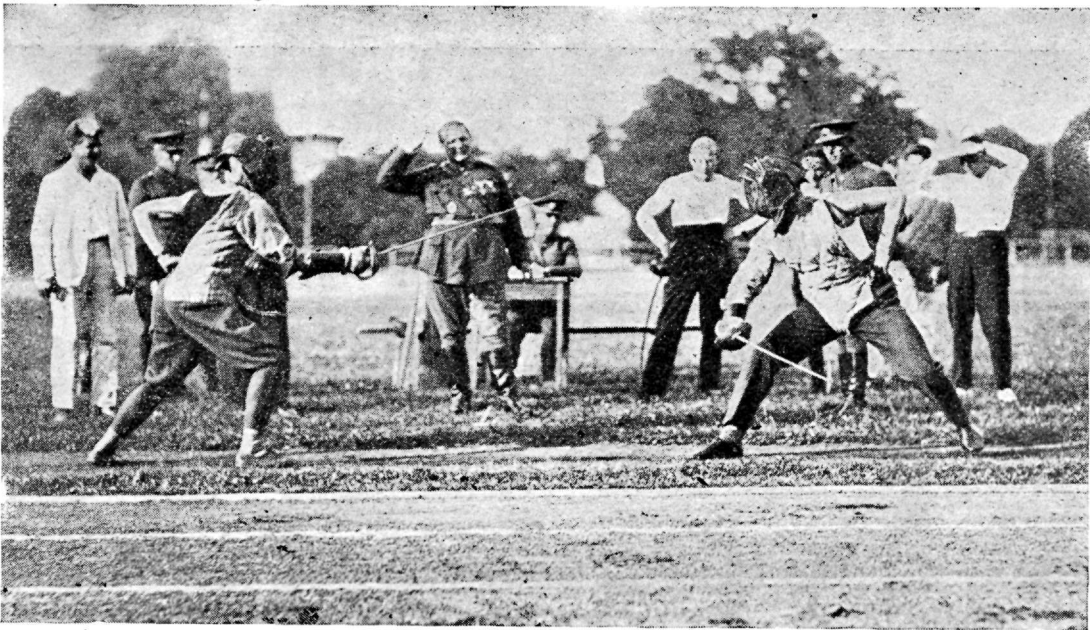
Intellektuaalsed omadused:

- vaimline erksus ja tähelepanelikkus;
- isiklik algatus ja ettevõtlikkus ühenduses kiire otsustusvõimega;
- nõuetavad teadmised, mis on tarvilikud võitluses.

olemas paratamatuid ideelisi vastolusid ja lahkuminekuid.

Pikema seletusega on päevaselge, et suurem osa eelnimetatud omadusist ja vourusist on ühised nii üldisele kui sõjalisele kasvatusel. Patriotism, rahvustunne, kohusetruudus, isiklik algatus, kehaline osavus jne. — need kõik on nähtused, mida püütakse arendada nii kodus, koolis, kui kaitseväes. Sõjalise kasvatus eesmärk neis osades ühtub täiesti üldise kasvatus ideaalidega, aidates kaasa täiel määral viimase saavutustele. Eriliselt vaatlusele võiksid ehk tulla järgmised omadused:

Üleriikliste kaitsevää spordivõistluste avamisel 10. aug. 1927 a. Tallinna staadionil.

Sõjaminister kindral N. Reek (1.) jälgib vehklemist espadronidel.

Kehalised võimed:

- kehaline vastupidavus;
- kehaline osavus, mis väljendub liigutuste täpsuses, kiiruses, jõulikkuses ja ilus;
- nõuetavad oskused, mis on tarvilikud võitluses.

Loetletud omadused ja vourused on võetud suurelt jaolt uuest „Sisemäärustiku“ kavast, seega ei ole kahtlust, et nad on ülitähtsad ja tarvilikud sõjalises kasvatuses.

Kuid kas võime sama tõendada ka kodaniku üldise kasvatus seisukohalt, teiste sõnadega, kas sõjaline kasvatus ka oma lõpueesmärgilt käib käsikäes üldise kasvatuses, või on siin

- distsipliin;
- sõjalised teadmised ja oskused.

Distsipliin.

Kaitsevää distsipliini põhijooned on määratud kindlaks uues „Sisemäärustiku“ kavast. Kokkuvõetult nad oleksid järgmised:

- Kaitsevääs on teadlik distsipliin.
- Teadlik distsipliin väljendub:
 - maksvate seaduste ja määruste vastuvaidlematu kiires ja täpses täitmisel;
 - ülema (vanema) käskude vastuvaidlematu kiires ja täpses täitmisel;
 - selges arusaamises kohustest ja nende kohusetruus täitmisel;

— kaitseväelase heades väliskommetes.

Peale selle ülemalt distsipliin nõuab, et ta:

— karistaks käsualuseid seadustest ja käskudest üleastumiste, nende hooletu ja lohaka täitmise ja halva ülalpidamise eest ning seadustes ettenähtud juhtumistel neid annaks kohtu alla;

— isalikult kannaks hoolt käsualuste eest, olles neile vastutulelikuks ja heatahtlikuks nõuandjaks nii teenistuses kui isiklikus elus ja hoiaks neid eemale kõlbmatuist tegudest.

Süvenedes eeltoodud distsipliini sisusse, näeme siin kaks külge: p u h t - j u r i i -

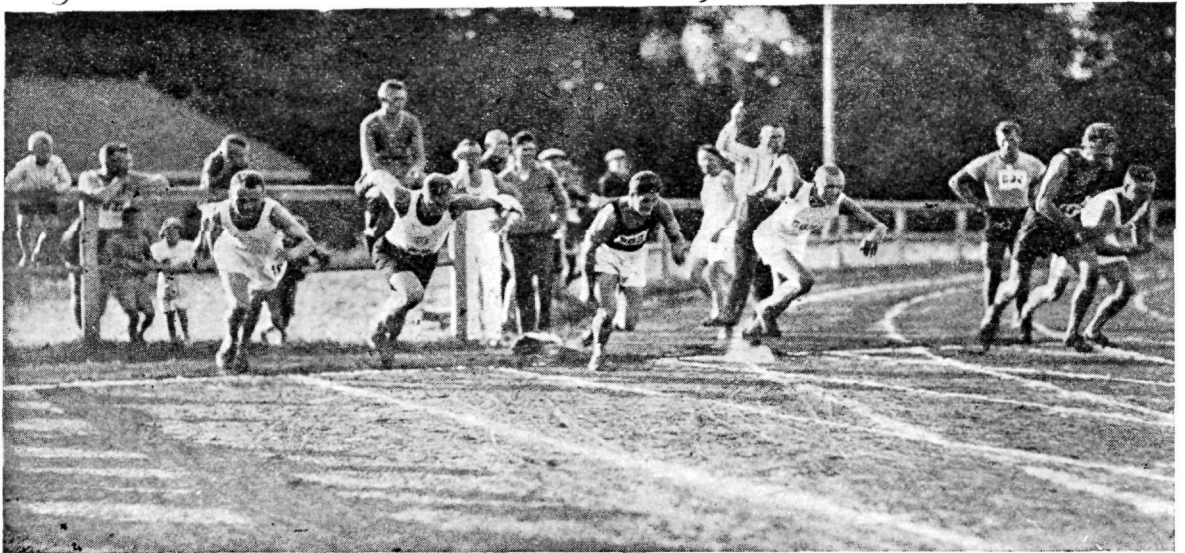
Võrdluseks olgu siinkohal toodud distsipliini definitsioon, nagu see on väljendatud prantsuse määrustikus „Disciplin générale“.

„Distsipliin, olles sõjaväe põhipanevaimaks jõuks, nõuab, et iga ülem k a s v a t a k s alluvas täieõhku sõnakuulmist ja silmapilkselt allaheitlikkust, et antud käsud oleksid täidetud sõna-sõnalt, viivituse ja nurinata.“

Kui teenistuse huvid nõuavad, et distsipliin oleks kindel, siis samal ajal on tähtis, et ta oleks isalik.

On kõvasti keelatud iga valjus, mis ei ole tingimata tarvilik, iga karistus, mis ei ole kindlaks määratud määrustikus, või mis kutsuks esile käsualuses muid

Üleriiklistel kaitseväe spordivõistlustel Tallinna staadionil.

Stardil.

diline ehk väline külg ja moraalne ehk sisemine külg. Juriidiliselt küsimus on asetatud sarnaselt, et ühelt poolt näeme ülema, teiselt poolt käsualuseid. Distsipliin paneb peale suure sundusliku kohustuse: **täita kõiki maksvaid seadusi, määrusi ja antud käske vastuvaidlematu kiirelt ja täpselt** (välja arvatud ilmsi kuritegelikud käsud), sest kui need jätta täitmata, **siis — sellele järgneb karistus** või kohtu alla andmine. Distsipliin sarnasena võetud muutub enam-vähem väliseks nähtuseks, kus nii ülem kui käsualune võivad toimida mehaaniliselt. Eriti karistuse määramisel ülema tegevus võib kujuneda automaatseks mõjuavalduseks, kus ei pruugi olla enam juttugi kasvatuslisest mõjust.

tundeid kui kohusetruudus; iga tegu, samm, mis võib olla haavav ülema poolt käsualuse suhtes. Sõjaväelise hierarhia liikmed, missugusel astmel nad ka ei seisaks, peavad käima ümber käsualusega heatahtlikult, neile pühendades kõik oma huvid ja nende näitama üles tähelepanu, nagu see on vajalik inimese suhtes, kelle väärtus ja ohvrimeelsus tagab meie sõjaväele võidu ja kaitseb isamaa iseseisvust ja au.“

Distsipliin on seda kergemini saavutatav, mida suurem on ülema mõju väeosas eeskujul läbi, mida ta annab, usalduse läbi, mis äratab tema iseloomu, ja tähelepanu läbi, mis äratab tema alaline moraalne ja materjalne hool alluvate eest.

Prantsuse distsipliini definitsioonis tor-
kab silma kolm asjaolu:

- esikohal on nõudmine, et ülem-
peab kasvata ma käsua lu-
se distsiplineerituks;
- käsualuste karistamine ei ole teh-
tud otsekohe sunduslikuks ülemale,
kusjuures on antud rida juhtnööre,
kuidas tuleb karistus määrata;
- ülema eeskuju on eriliselt rõhuta-
tud.

Kõige sellega on muidugi tunduvalt
vähenenud ka võimalused mehaaniliseks

sevaelane. Need nõuded on kriipsutatud
alla mitmes kohas ka meie „Sisemäärus-
tiku“ kavas. Sarnaselt võetud distsipliin
muutub universaalseks nähtuseks, mis esi-
neb kodus, koolis, seltskonnas, üldse igal
pool, kus meil on tegemist organiseeri-
tud ühiskonnaga. Kuigi, näiteks, koolis
sõjaväeline distsipliin juriidiliselt ei ole
võimalik, siis ometi ka koolis on olemas
selle distsipliini moraalse külje kõik
tähtsamad tundemärgid, nimelt:

- noore kodaniku kasvatamine maks-
vate seaduste, tema peale pandud

Üleriiklistel kaitseväe spordivõistlustel Tallinna siadionil.

Finish.

distsipliiniks sõjaväes, sest juba juriidili-
selt distsipliin on defineeritud sarnaselt,
et ta selleks pakub miinimum võimalusi.

Siit ühtlasi selgub meile, millise suure
väärtuse distsipliinis omab tema sisemine
— moraalne külg. Juriidiliselt on tähtis
ainult see, et seadus ja käsk oleks
täidetud — millistel **motiividel** see
sünnib ja kuidas kaitseväelast nükaugale
viia, et ta seda teeks — sellest siin ei
olda huvitatud. Kuid kaitseväe teenistuse
huvide seisukohalt, eriti sõjaajal,
motiivid omandavad esimesejärgu tähtsu-
se. Ja motiiviks peab olema mitte kar-
tus karistuse eest, sest see langeb ära
sõjaajal, vaid kaitseväelase sisemine tung
ja kasvatusesega temasse sisendatud ha-
rumus. Teiste sõnadega, ka distsipliini
saavutamisel kasvatus tuleb asetada
esikohale: hästi kasvatatud kaitsevaela-
ne on ühtlasi hästi distsiplineeritud kait-

kohuste ja antud käskude austajaks ja nende truuks täitjaks;

- noore kodaniku kasvatamine au-
saks, viisakaks ühiskonna liikmeks.

Seega kooli distsipliin ja sõjaväeline
distsipliin oma põhijoontes on ühesugused
ja altavad kaasa üksteise vastastikkusele
täienemisele. Ka koolis koolitöö juhataja-
õpetaja käes on mõjuvaid kasvatu-
slikke abinõusid, mille abil ta
võib saavutada distsipliini alluvais, olles
seega kaitseväe ülemuse otsekoheks
celkäijaks.

Pealiskaudsetest mehaanilistest abi-
nõudest distsipliini saavutamisel ka kait-
seväes tuleb hoiduda kõige jõuga: nende
abil jõuame küll hõlpsasti eesmärgile, kuid
tagajärjed kujunevad äärmiselt mitte pü-
sivaks, eriti neis olukordades, kui vajame
moraalselt tugevaid ja sisemiselt distsip-
lineeritud iseloomu.

Sõjalised teadmised ja oskused.

Kui üles seada nõue, et kooli eesmärk on: kõigekülgsest valmistada ette noort kodanikku eluks, siis sõjaliste teadmiste ja oskuste andmine koolis on samavõrra tarvilik kui üldiste teadmiste ja oskuste andmine. Esimeste ignoreerimine koolis teiste kasuks tähendaks seega ühekülgset, mis ei ole õigustatud ka siis, kui hiljem avaneb võimalus seda täiendada kaitsevæes. Põhjus: mitmed sõjalised teadmised ja oskused, nagu: laskeasjandus, topograafia, maastiku tundmine, fortifikatsioon jne. on kodanikule kasulikud ka igapäevases elus, seega, mida varem kodanik need omandab, seda parem ja tulusam temale. Peale selle: sõjalised teadmised ja oskused, kandes peasjalikult praktilist iseloomu,

ka formaalselt arendavad noort kodanikku sama hästi kui mitmesugused üldised teadmised ja oskused, kujunedes seega väärtuslikuks aineks, mille abil on võimalik kasvatustööd koolis muuta mitmekülgsemaks ja produktiivsemaks.

Kokkuvõttena näeme, et sõjaline kasvatus oma põhijoontes ühtub üldise kasvatusesega. Aines ja meetodites sõjaline kasvatus osalt ühtub üldise kasvatusesega, osalt läheb temaga rööbiti, pakudes kasvatatavale väärtuslikke võimalusi kõigekülgseks arenemiseks.

Kõik see näitab, et sõjaline kasvatus koolides on mitte ainult võimalik, vaid tingimata tarvilik, millist tarvidust on võtnud tõsiselt kõik riigid, kus õppetöö aluseks koolides on võetud nõue: valmistada noort kodanikku elu vastu.

Sideteenistus N.-Vene patareis ja suurtükiväe divisjonis.

G. Leets.

Möödunud 1926. aastal ilmus Nõukogude Venes suurtükiväe sidejuhend*). See sõjakirjanduses uuem selleaadiline ametlik väljaanne sisaldab mõndagi huvitavat meie idanaabri juures maksvates vaadetes ja korraldustes suurtükiväe side alal. Allpool kirjeldan mõnda tähtsamat juhendi osa, — peasjalikult sideteenistust N. Vene patareis ja suurtükiväe divisjonis (kerge divisjon vastab meie grupile ja koosneb normaalselt 2-st suurtüki- ja 1-st kergehaubitsa patareist**), puudutades paralleelselt ka olulisemaid üldisi sidekorraldusi.

Patarei ja divisjoni alaliste sidevahendite hulka kuuluvad telefon, optiline signalisatsioon (sellekohased lambid ja lipukesed) ja käskjalad; ligemas tulevikus ka veel raadio-telefon ja raadio-telegraaf.

Patarei sõjaaegne sidemeeskond koosneb: 9 sidelülist ja 5 meest = 45 telefonisti, 4 sidekaarikust, 4 hobusemehest, 8 veohobusest ja 9 ratsahobusest (sidelüli vanemal on ratsahobune). Üks rühmaohvitseridest täidab „patarei sideülema“ kohuseid.

Sidevarustus patareis ja divisjonis jaguneb kahte ossa: „tegev osa“ ja tegevusvalmis „tagavara osa“. „Tegeva osa“ materjalidest ehitatakse sidevõrk patarei asumisel lahingpositsioonile. „Tagavara osa“ kasutatakse uue sidevõrgu loomiseks uutal positsioonidel, — patarei lahkumise puhul alaliselt positsioonilt ette või tagasi (pealetungil või taandumisel).

Patarei sidevarustuse moodustavad: „tege-

vas osas“ — neljanumbrilisi kommutaatoreid 3, foonilisi telefoniaparaate 15, telefoni kaablit 42 kilomeetrit; „tagavara osas“ — neljanumbrilise kommutaator 1, foonilisi telefoni aparaate 11, telefoni kaablit 18 kilomeetrit. Kokku patareis: neljanumbrilisi kommutaatoreid — 4, foonilisi telefoni aparaate — 26, telefoni kaablit — 60 kilomeetrit*).

Divisjonis (staap + 3 patareid): „tegev osas“ — suur kommutaator 1, neljanumbrilisi kommutaatoreid 9, foonilisi telefoni aparaate 54, telefoni kaablit 157 kilomeetrit; „tagavara osas“ — neljanumbrilisi kommutaatoreid 3, foonilisi telefoni aparaate 42, telefoni kaablit 88 kilomeetrit. Kokku divisjonis: suur kommutaator — 1, neljanumbrilisi kommutaatoreid — 12, foonilisi telefoni aparaate — 96, telefoni kaablit — 245 kilomeetrit.

Side alluvuse korras luuakse ülalt alla, — s. o. ülema abinõudega ja korraldusel alluva juurde. Sellest põhimõttest peetakse kinni ka side loo-

*) Võrdluseks toon andmed sidemeeskonna koosseisust Prantsuse ja Saksa patareis:

Prantsuse patareis — sidekapraleid 1, telefoniste 7, hobusemehi 3, sidevankreid 1 (6 hobusega), veohobusi 6, ratsahobusi 1.

Saksa patareis — sideallohvitsere 3, telefoniste 12, hobusemehi 4, sidevankreid 2 (üks kerge 2 hobusega ja üks raske 6 hobusega), veohobusi 8, ratsahobusi 5. Kommutaator 1 (kuuenumbriline), telefoniaparaate 6, optilise signalisatsiooni aparaate 6 (keskmisi 4, suuri 2), telefoni kaablit 17 klm. (2 klm. rasket ja 15 klm. kergest kaablit). Peale selle veel — sireene 1, rakettpüstolisi 5, signaalipilduja 1, taskusignaallampe 25.

*) Наставление по службе связи в артиллерии Р. К. К. А. Штаб Р. К. К. А. Управление по исследованию и использованию опыта войн. Издание Военной типографии 1926 г.

**) Patareis 3 suurtükki.

misel jalaväe ja suurtükiväe vahel, kui mõlemi väeliigi vahel on maksimas alluvuse vahet, — näiteks, löike ülem (jalaväe juht) on kohustatud end siduma omal algatusel ja abinõudega temale alluva suurtükiväe ülemaga (Sidejuhendi §§ 8, 9).

Side rinnetpidi luuakse paremalt vasakule.

Side koostöö alal luuakse alati suurtükiväe ülemate korraldusel ja abinõudega. Siia kuulub: side patarei ülemate ja jalaväe eelosade raionis (kompaniid, rühmad) asuvate eelvaatluspunktide vahel; side otseste toetuse suurtükiväe üksuste (divisjonide, patareide) ja löikete ülemate (pataljonide ja rügemendi ülemad) vahel, kui esimesed ei allu viimastele; side suurtükiväele juurdeantud õhuvaatluse ja luure eriorganidega (lennueskadrillid, õhupallid, aeromeetrilised jaamad, helgi- ja kõlamõõdu salgad).

Et tagada manööverimise kiirust, on hädatarvilik pidada osa suurtükiväe sidevarustusest tagavaras: uute ülesannete saamisel (jõudude ümberpaigutus, pealetung, taandumine) kiirelt tegutsedes peab suurtükivägi looma uute positsioonide raiooni uue sidevõrgu enne oleva võrgu üleskerimist või paralleelselt sellega. Sellepärast kõik suurtükiväe sideabinõud jaotatakse kahte jakku, — „tegevaks osaks“ ja „tagavara osaks“. Reeglina, patareid tohivad uutele positsioonidele asuda alles peale sidevõrgu loomist uute positsioonide ja vaatluspunktide vahel. Sideteenistust uutel positsioonidel organiseeritakse aegsasti, — selleks saadetakse vastavad sideorganid määratud raiooni koos luureosadega. Uuele suurtükiväe gruppeerimisele vastava sidevõrgu loomise peab lõpetama enne õppimise kättejõudmist.

Suurtükiväe sidelt nõutakse minimumina:

- a) õigel ajal tuleavamise ja korrapärase juhtimise tagamist,
- b) käskude, korralduste ja teadaannete edasitoimetamist ja
- c) tiheda koostöö võimaldamist suurtükiväe ja jalaväe vahel.

Sideteenistust patareis korraldab patarei ülem. Patarei sideülem (üks rühma ülematest) saab sideülesanded patarei ülemalt, seab kokku sideplaani ja kannab ette patarei ülemale korraldusi side alal.

Sideülem asub patarei ülema juures — algul üldkolonnis, siis patarei ülema luurepiilkonna juures ja hiljem patarei ülema vaatluspunktis.

Olenevalt vaatluspunktide arvust, võib patarei sideraioon olla väga suur, — nii rinnetpidi kui ka sügavuselt. Suur sideraioon seab sidele suuri nõudmisi kiiruse, kindla töötamise ja täieliku koostöö alal patarei luureteenistusega.

Sidelüli (5 telefonisti) on väiksem sideüksus. Sidelüli on jagamatu. Sidelüli koosseis tagab ühe sideliini korrapärase tegevust ja teenimist. Nii siis, patarei suudab tegutseda 9 iseseisva sideliiniga. Sidelülide tegevus peab rajatud olema põhimõttele, et iga lüli töötaks võimalikult alati ühe ja sellesama liini peal, — näiteks, sidelüli nr. 1 töötab alati liinil „patarei ülema vaatluspunkt — eelvaatluspunkt“, sidelüli nr. 2 — liinil „patarei ülema vaatluspunkt — külgvaatluspunkt“, sidelüli nr. 3 — liinil „patarei positsioon — patarei ülema vaatluspunkt“ jne. Sellest aga ei järgne veel,

et tarbekorral sidelülid ei pea töötama ka teistel liinidel.

Et juht suudaks suurtükiväe luure tulemusi kiirelt kasutada, antakse igasse luurepiilkonda tarviline arv sidelülisid. Luurepiilkondade arv ja koosseis on toodud artiklis „Luureteenistus N. Vene patareis“ („Sõdur“ nr. 28/29 — 1927). Sidelülide vanemad alluvad vastava luurepiilkonna ülemale, kelle koosseisus nad tegutsuvad.

Rännakul, enne patarei asumist lahingkorda ja tehnilise side korraldamist, tarvitatakse sideks peaaesjalikult ratsakäskjalge.

Side alalhoidmine liikumise ajal eelpiilkonna (eelluure piilkonna) südamiku ja temasse kuuluvate sidelülide vahel (jala telefonistid ja sidekaarik) lasub sidelülide vanemate peal (ratsa). Vastavalt luurepiilkonna liikumise suunale, olles piilkonnaga sidemes, lüli vanem juhib oma lüli liikumist hüpetena ühest esimest teisest.

Side alalhoidmine patarei ülema ja patarei ülema abi piilkondade vahel, kui nad tegutsuvad lahus, kuulub patarei ülema abi piilkonna kohustesse. Patarei eelluure ülem määrab lahkuvale piilkonna ülemale teadete saatmise aja ja koha. Side vahendiks on ratsaluurajad patarei ülema abi piilkonnast.

Side alalhoidmine igas piilkonnas luurajate ja telefonistide vahel, peale piilkonna jagunemist osadesse vaatluspunktidesse asumiseks, lasub vastavate lüli vanemate peal, kes juhivad oma telefonistide liikumist ja side korraldamist.

Side alalhoidmine eelluure piilkonna ja patarei ülema vahel on patareieelluure ülema kohuseks. Viimane kasutab selleks tee luurajaid, kes ülesande täites jäävad patarei ülema juure.

Positsiooni piilkond liigub ülesande saamiseni patarei ülema piilkonna juures. Patarei ülem määrab positsiooni piilkonna vanemale patarei viimase peatuse asukoha. Kui patarei positsioon valitud, — positsiooni piilkonna vanem saadab kahuriülemad patareile vastu.

Rännakul, enne patarei ülema piilkonna lahkumist kolonni juurest, hoitakse sidet patarei ülema ja patarei vahel ratsaluurajate kaudu patarei ülema piilkonnast, peale piilkonna lahkumist kolonnist — tee luurajate kaudu. Side alalhoidmine patarei ülema piilkonna ja patarei vahel on patarei ülema kohuseks.

Korraldus patarei viimase peatuse asukohast saadetakse tee luurajaga patarei ülema abile vanemale juhile patarei peal. Patarei juhatakse positsioonile tee luurajate ja positsiooni piilkonnast tulnud kahuriülemate poolt. Patarei liigub viimase peatuseni ja sealt positsioonile. Patarei reserv, üldreeglina, asub koondatult punkti, mis patarei ülema poolt selles määratud.

Iseseisva patarei ülema side väesalga (jalaväe, ratsaväe) ülemaga kuni ülesande saamiseni on vahenditu, isiklik, lahingus — väesalga ülema korraldusel. Igal juhtumisel on patarei ülem kohustatud ka omalt poolt abinõud tarvitusele võtma selle side kindlustamiseks.

Side patarei ja jalaväe (ratsaväe) eelosade vahel teostub: rännakul — eelluure piilkondade kaudu, lahingus — eelvaatluspunktide läbi. Selle side eest on vastutavad eelluure ülem ja patarei ülem.

Side laskemoona juurdeveo alal teostub:

- patarei ja patarei reservi vahel, kuni patarei lahkumiseni kolonnist, — kastijuh-tide kaudu patarei reservist;
- patarei lahkumise järgi kolonnist kuni patarei viimase peatuseni — reservi üm-berpaigutamisega patarei juurde;
- lahingus — kastijuh-tide kaudu patarei reservist.

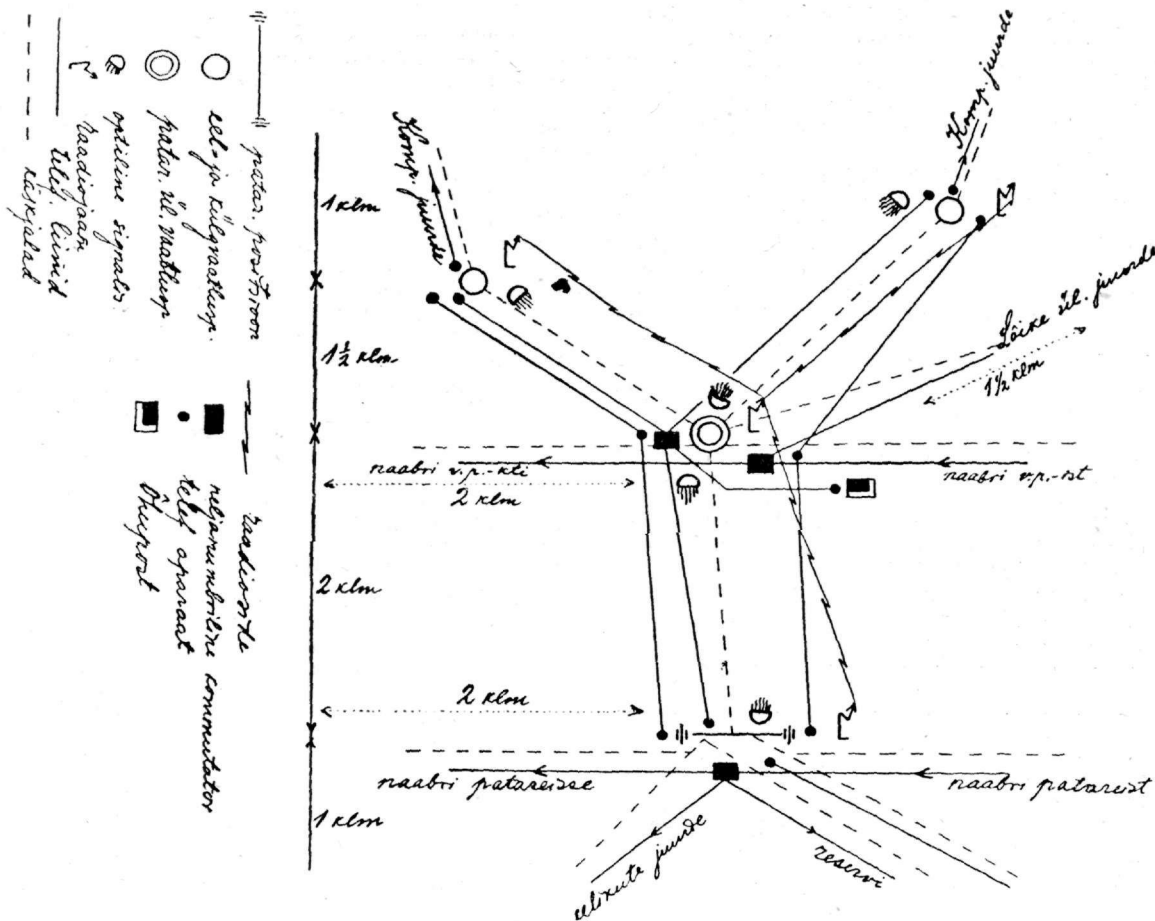
Lahingkorras asuval iseseisval patareil on järgmine side (skeem nr. 1 ja tabel 1):

a) Side juhatusega.

Patarei ülema vaatluspunkt ühendatakse väesalga ülema vaatluspunktiga (komando-punktiga). Side seatakse sisse viimase kor-raldusel ja abinõudega.

b) Side patarei juhtimise alal.

Skeem nr. 1.
Patarei sidevõrk.

Tabel nr. 1.
Telefoni side patareis.

	„Tegev osa“			„Tagavara osa“		
	Kommu-tatorid	Foonilisi telef. aparate	Telefoni kaablit (klm.)	Kommu-tatorid	Foonilisi telef. aparate	Telefoni kaablit (klm.)
Eel- ja külgvaatluspunktid	—	6	4	1	11	18
Patarei ül. vaatlusp.	2	2	19			
Patarei positsioon	1	4	16			
Eelikud	—	1	1			
Reserv	—	1	1			
Õhupost	—	1	1			
Kokku	3	15	42	1	11	18

Märkus: 1. Patarei positsioonist ettepoole minevad telefoni liinid on kahejuhelised.
2. Eeltoodud arvustik on kokkuseatud maksvate tabelite järele.

Patarei abivaatluspunktid ühendatakse patarei ülema vaatluspunktiga.

Patarei ülema vaatluspunkt ühendatakse patarei positsiooniga.

Patarei positsioon ühendatakse eelikute asukohaga ja patarei reserviga.

Side seatakse sisse patarei ülema korraldusel ja abinõudega.

c) Side koostöö alal.

Patarei ülema vaatluspunkt ühendatakse jalaväe eelosade raionis olevate eelvaatluspunktidega.

Patarei ülema vaatluspunkt ühendatakse pataljoni (kompanii) ülema komandopunktiga.

Patarei ülema vaatluspunkt (või patarei positsioon) ühendatakse luure eriorganidega (õhuvaatlus, mõõdusalgad jne.), kui niisugused patareile alluvad.

Side seatakse sisse patarei ülema korraldusel ja abinõudega.

Suurtükiväe divisjonis juhivad sideteenistust divisjoni sideülem. Ta saab ülesanded divisjoni ülevalt, seab kokku sideplaani ja kannab ette divisjoni ülema oma korraldustest side alal. Sideülema koht — algul üldkolonnis, siis divisjoni ülema luurepiilkonnas ja edasi divisjoni ülema komandopunktis.

Divisjoni staabi sidelülid jaotatakse ära divisjoni eelpiilkonna ja divisjoni ülema piilkonna vahel. Divisjoni eelpiilkonda määratakse niipalju sidelüli, kuipalju divisjonis patareisi (iga patarei peale üks sidelül). Eelpiilkonna sidelülid loovad ühenduse divisjoni ülema komandopunkti ja patarei ülemate vaatluspunktide vahel.

Rännakul, enne hargnemist, kasutatakse divisjonis peaasjalikult elavat sidet ratsakäskjalgade näol.

Side alalhoidmise eest patarei eelpiilkondade ja divisjoni luureülema vahel on vastutavad patarei eelluure ülemad. Divisjoni luureülem (kes ühtlasi ka divisjoni eelluure ülem) määrab neile koha ja aja teadete saatmiseks. Seda sidet teostavad ratsaluurajad patareide eelpiilkondadest.

Side alalhoidmine divisjoni eelpiilkonna ja divisjoni ülema vahel kuulub divisjoni luureülema kompetentsi. Side vahendiks on ratsaluurajad divisjoni eelpiilkonnast.

Side patarei ülemate ja divisjoni ülema vahel rännakul, enne lahingülesande jagamist patarei ülematele, on vahenditu, isiklik; lahingus — divisjoni ülema korraldusel. Selle side eest vastutab divisjoni ülem.

Jalaväe otsese toetuse suurtükiväe ülesandeid täitva divisjoni (grupi*) side löike ülemaga teostub viimase abinõudega, korraldusel ja vastutusel. Sama divisjoni (grupi) ühenduse pidamine diviisi suurtükiväe ülemaga sünnib suurtükiväe ülema abinõudega, korraldusel ja vastutusel.

Otsese toetuse divisjon (grupp) seab end antud löikes tegutseva jalaväe rügemendi patareiga; side eest vastutab divisjoni (grupi) ülem.

Ajutiselt otsese toetuse suurtükiväe ülesandeid täitva üldtegevuse suurtükiväe grupi (allgrupi, divisjoni) sidet löike ülemaga korraldab grupi (allgrupi, divisjoni) ülem; selle side eest on tema vastutav. Sel

juhusel grupi (allgrupi, divisjoni) ülem teadustab patarei ülematele jalaväe (ratsaväe) koonduste nimetused, kellega nad peavad end siduma; selle side eest vastutavad patarei ülemad.

Vaenlase suurtükiväe vastu võitlev divisjon (allgrupp) üldtegevuse suurtükiväe grupist seab end üldtegevuse suurtükiväe grupi ülemaga. Kui on olemas mitu suurtükiväe vastu võitlevat divisjoni (allgruppi), siis nad koondatakse ühiseks suurtükiväe vastu võitlevaks grupiks, missugune allub üldtegevuse suurtükiväe ülemale. Igal juhusel vanemad suurtükiväe instantsid vastutavad side eest alluvate gruppidega (allgruppidega); see side seatakse sisse ka esimestele kuuluvate abinõudega.

Divisjoni (grupi) ülem on kohustatud teadama patarei ülematele laskemoona pargi eelrühmade asukohad, viimastele aga patarei reservide asukohad. Laskemoona parkdivisjonide side väeosadega, samuti omavaheline side parkdivisjoni osade vahel, korraldatakse parkdivisjoni vastutusel ja abinõudega.

Otsese toetuse suurtükiväe divisjon (grupp) omab lahingkorras järgmise side (skeem nr. 2 ja tabel 2):

a) Side juhatusena.

1) Divisjoni (grupi) ülem on ühenduses löike ülemaga. Side seatakse sisse löike ülema korraldusel ja abinõudega; side eest vastutab löike ülem.

2) Divisjoni (grupi) ülem seab end patareide (allgruppide) ülematega. Side seab sisse divisjoni (grupi) ülem, kes ka vastutab selle side eest.

3) Divisjoni (grupi) ülem on ühenduses laskemoona parkdivisjoni eelrühmaga (eelrühmadega, kui neid on rohkem kui üks). Side seab sisse parkdivisjoni ülem.

Märkus: Kui diviisi löike laius lubab, peab divisjoni (grupi) ülem ühenduses olema veel diviisi suurtükiväe ülemaga. Side seatakse sisse diviisi suurtükiväe ülema abinõudega ja vastutusel.

b) Side rinnetpidi.

1) Patarei ülemad seovad end üksteisega paremalt vasakule. Side eest vastutab parempoolse patarei ülem.

2) Divisjoni (allgrupi) ülemad seovad end samuti paremalt vasakule. Side eest vastutab parempoolse divisjoni (allgrupi) ülem.

c) Side koostöö alal.

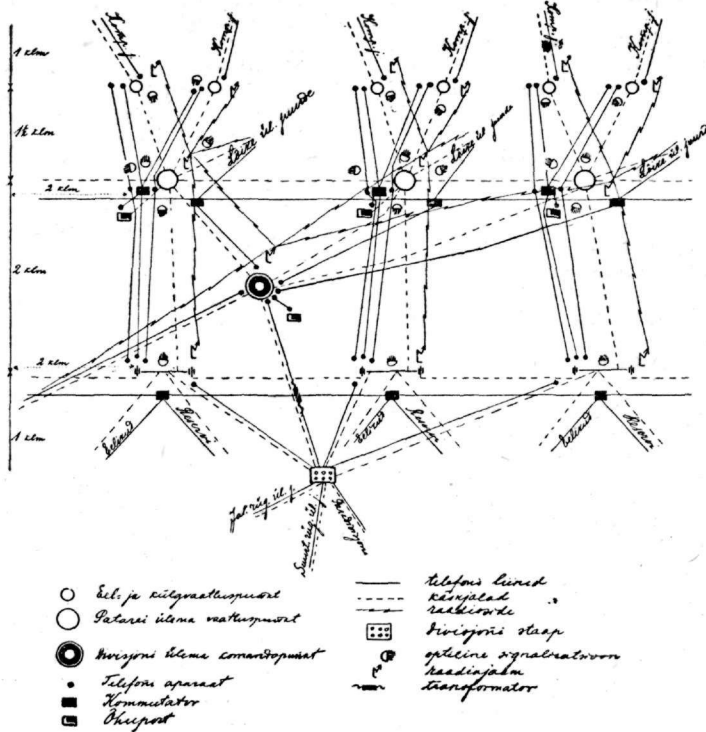
1) Ülemate vaatluspunktid seovad end eelvaatluspunktidega (külgsvaatluspunktidega). Side eest vastutavad patarei ülemad.

2) Patarei ülemate vaatluspunktid seovad end pataljoni (kompanii) ülemate komandopunktidega. Side seatakse sisse divisjoni (grupi) ülema korraldusel patarei ülemate poolt, kes ka vastutavad selle side eest.

3) Divisjoni (grupi) ülem seab end luure eriorganidega (õhuluure, instrumentaalne luure jne.), kui niisugused on divisjonile (grupile) juurdeantud. Side seatakse sisse divisjoni (grupi) abinõudega ja divisjoni (grupi) ülem vastutab selle side eest.

*) Siin ja edaspidi toodud „grupid“ ja „allgrupid“ on ajutised taktikalised koondused.

Skeem nr. 2.
Suurtükiväe divisjoni sidevõrk.

Tabel nr. 2.
Telefoni sidevarustus suurtükiväe divisjonis.

	„Tegev osa“				„Tagavara osa“			
	Kommut. suuri	Kommut. à 4 №№	Foonilisi telef. aparate	Telefoni kaablit (klm.)	Kommut. suuri	Kommut. à 4 №№	Foonilisi telef. aparate	Telefoni kaablit (klm.)
Divisjoni ülemate juhatuse (staap)	1	—	3	14	}	}	9	34
Divisjoni ülemate vaatluspunkt	—	—	6	17				
Patariide (3) posits.	—	3	18	54				
Patari ülemate vaatluspunktid	—	6	9	60				
Kõlg- ja eelvaatlusp.	—	—	18	12				
Kokku	1	9	54	157	—	3	42	88

Märkus: 1. Positsioonidest ettepoole on kõik liinid kalejuhelised.
2. Eeltoodud arvustik on kokkuseatud maksvate tabelite järele.

Kui üldtegevuse divisjon (grupp) täidab antud löikel ka veel otsese toetuse suurtükiväe ülesandeid*), siis tema sidevõrk sarnaneb eeltoodud võrgule otsese toetuse suurtükiväe divisjonis (gruppis), kuid:

*) Normaalselt, N. Vene diviisi suurtükivägi moodustab tervikus „üldtegevuse suurtükiväe grupi“. „Otsese toetuse suurtükiväe“ kujutavad jalaväe rügemendi patareid, missuguseid tarbekorral võib kõvendada patareidega diviisi suurtükiväe koosseisust. „Otsese toetuse suurtükiväe“ ühtlasi saab jalaväe osi nende edasitungimisel vaenlase seisukohtadesse (saatjad patareid).

- 1) Divisjoni (allgrupi) ülem on ühenduses üldtegevuse suurtükiväe grupi ülemaga. Side seatakse sisse viimase abinõudega ja vastutusel.
- 2) Divisjoni (allgrupi) ülem seob end oma abinõudega löike ülemaga. Side eest vastutab divisjoni (allgrupi) ülem.

Üldtegevuse suurtükiväe divisjon (grupp), mis võitleb vaenlase suurtükiväe ja seljataguse vastu, omab lahingkorras järgmise sidevõrgu:

- a) Side juhatusega.

- 1) Divisjoni (grupi) ülem on ühenduses üldtegevuse grupi ülemaga. Side eest vas-

tutab üldtegevuse grupi ülem ja side seatakse sisse viimase abinõudega.

- 2) Divisjoni (grupi) ülem seob end oma sideabinõudega alluvate patarei ülematega. Side eest vastutab divisjoni (grupi) ülem.
- 3) Divisjoni (grupi) ülem on ühenduses laskemoona parkdivisjoni eelrühmaga. Side seatakse sisse parkdivisjoni ülema abinõudega ja vastutusel.

b) Side rinnetpidi.

- 1) Patarei ülemad divisjonis (gruppis) seovad end üksteisega. Side paremalt vasakule korraldatakse parempoolse patarei abinõudega ja selle patarei ülema vastutusel.
- 2) Divisjoni (allgrupi) ülemad seovad end üksteisega. Side seatakse sisse parempoolse divisjoni (allgrupi) abinõudega ja vastutusel.

c) Side koostöö alal.

- 1) Patarei ülemate vaatluspunktid seovad end abivaatluspunktidega. Side seatakse sisse patarei ülemate korraldusel patareide abinõudega.
- 2) Patarei ülemad seovad end õhuluure organidega. Siia kuuluvad — side patarei ja õhupalli vahel ning patarei ja raadiojaama vahel, mille kaudu lennukid korrigeerivad patarei tuld. See side teostub, reeglina, divisjoni (grupi) keskjaama kaudu, — divisjoni (grupi) abinõudega ja korraldusel.
- 3) Divisjoni (grupi) ülem seob end helgija kõlamöödu salkade keskpunktidega, kui niisugused on divisjonile (grupile) juurde antud. Side korraldatakse divisjoni (grupi) abinõudega ja vastutusel.
- 4) Divisjoni (grupi) ülem seob end grupi või diviisi suurtükiväe aeromeetrilise jaamaga, kui divisjonil (grupil) puudub oma aeromeetriline jaam. Side divisjoni (grupi) abinõudega ja vastutusel.
- 5) Divisjoni (grupi) side lennuväljaga sünnib üldvõrgu kaudu läbi divisjoni (grupi) keskjaama.

Vaenlase juurest 3-kilomeetrilises ribas peavad kõik telefoni liinid olema kahejuheline (kahekordne liin ehk eriline kahejuheline kaa-

bel, — et takistada vaenlasele kõnede püüdmist maa kaudu). Olulisemad sideliinid veetakse kahes suunas (side juhatusega ja side patareide juhtimise alal).

Eelvaatluspunktid ja külgvaatluspunktid peavad omama tagavaras 2—4 klm. kaablit, et pealetungil oma sideliine pikendada ühes edasiliikuva jalaväega.

Telefoni liinide vedamisel loetakse keskmiseks kiiruseks: jalgsi vedamisel — 1 klm. 15 minutiga ja ratsa vedamisel — 1 klm. 6—8 minutiga.

Jalaväe juurde sideks saadetava sidesalga juhi kohuseks on:

- a) informeerida suurtükiväe juhatust (ülemat, kes sidesalga välja saatnud) jalaväe tarvetest ja nõudmistest suurtükiväe toetuse suhtes;
- b) informeerida jalaväe juhti toetuse määra, mida suurtükiväel võimalik jalaväele pakkuda.

Sidesalga juhi alaline asukoht on selle jalaväe ülema juures, kelle käsutusse ta saadatud. Sideks suurtükiväe ülemusega kasutab temale antud sideabinõusi või varem selleks sissesetatud ühendusliine.

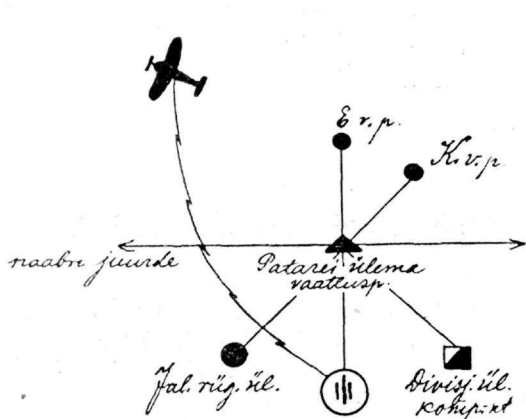
Enne väljasõitu sidesalga juht on kohustatud saama oma ülema käest: a) andmed divisjoni (patarei) osade asukohtade üle; b) andmed laskevõimaluste üle; c) laskemoona kulu normid; d) divisjoni (patarei) kavatsevad ümberpaigutused ja liikumised; e) kõik muud andmed, mis suurtükiväe ülemus arvab tarvilikuks teatada sidesalga juhile. Peale selle, saab sideülemalt andmed sideplaani kohta; sideülem peab teda igakord informeerima järgnevaist muudatustest sideplaanis.

Jalaväe ülemus informeerib suurtükiväe sidesalga juhti: a) jalaväe arvatava tegevuse üle; b) jalaväe eelosade igakordse paigutuse üle; c) vaenlase poolt sissevõetud esemete asukohtadest ja vaenlase täpsest paigutusest; d) oma kavatsustest.

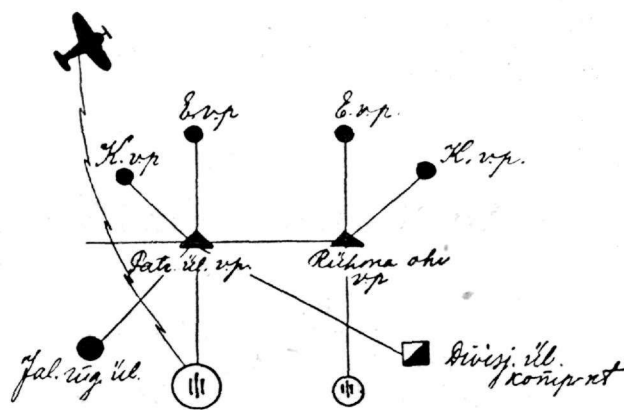
Suurtükiväe sidesalga tegevus lõpeb ainuüksi peale sellekohase korralduse saabumist suurtükiväe ülemuselt, kes sidesalga välja saatnud.

Raadio tunnistatakse ligema tuleviku pea-

Skeem nr. 3.
Patarei raadioside.

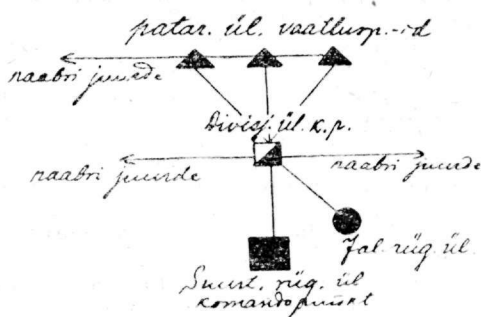

Patarei ühel positsioonil.

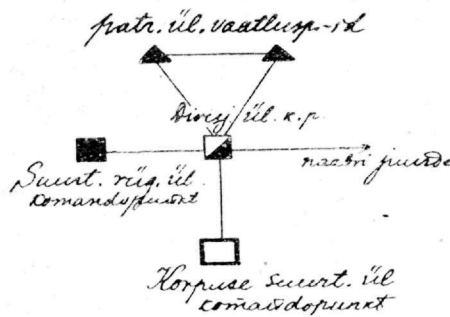

Patarei eraldatud suurtükiga.

Skeem nr. 4.
Suurtükiväe divisjoni raadioside.

Kerge suurt. divisjon.

Raske suurt. divisjon.

miseks sidevahendiks suurtükiväes ja sellele pühendatakse juhendis terve peatükk paljude skeemidega. (Skeem nr. 3). Sissejuhatuses öeldakse: „Juhendi 5. peatükis on toodud juhtnõõrid raadioside organisatsiooni ja teenistuse kohta suurtükiväes ühes suurtükiväe raadiojaamade kirjeldusega ja raadiojaamade võrkude kasutamise reeglitega. Selles peatükis toodud raadioside organisatsioon osutub veel ainult projektina, sest materjalne seisukord ei võimalda ligema kahe aasta jooksul täiel määral varustada kõiki meie sõjaväe osi ja staape uuetüübiliste raadioside vahenditega. Loeme aga tarvilikuks juhtivat koosseisu aegsasti ettevalmistada raadioside organisatsiooniga“.

Suurtükiväe raadioside on näidatud skeemil nr. 4.

Suurtükiväe varustatakse vastuvõtte-saate telefoni-telegraafi raadiojaamadega. Raadiojaamade konstruktsioon ei luba toimetada üleandmist ja vastuvõtmist ühel ja samal ajal.

Suurtükiväe raadiojaamade tüübilised mudelid on järgmised:

Mudel I — suurtükiväe eelvaatluspunkti raadiojaam. Sellega varustatakse eel- ja kül-vaatluspunktid.

Mudel II — suurtükiväe ülemate raadiojaam. Seatakse üles: a) divisjoni ülemate komandopunktidesse ja b) patareid ülemate ja iseseisvalt tegutsevate rühmade vaatluspunktidesse.

Mudel III — suurtükiväe positsioonide raadiojaam. Sellega varustatakse diviisi suurtükiväe patareisid, jalaväe rügemendi patareisid ja üksikult tegutsevaid suurtükiväe rühmi.

Mudel IV — suurtükiväe rügementide raadiojaam. Sellega varustatakse:

- suurtükiväe rügemendi ülemate komandopunkte,
- raskete divisjonide komandopunkte,
- raske suurtükiväe patareide positsioone,
- suurtükiväe parke ja transporte,
- diviisi suurtükiväe ülemate komandopunkte.

Mudeli kohaselt igal raadiojaamal on oma erinev lainete diapazoon. Lained on fikseeritud nii, et järgmise lainega töötav jaam ei sega eelmise lainega töötavat kõrvaljaama.

Kokkuvõttes, meie tähelepanu väärivad järgmised olulised iseärsused side korraldamises N. Vene kahurväes:

- 1) Sideloomise kindel põhimõte — alluvuse järjekorras ülalt alla. Sellest põhimõttest peetakse kinni nii sidepidamises suurtükiväe osade vahel, kui ka ühenduse loomise juures suurtükiväe ja jalaväe (ratsaväe) vahel.
- 2) Sidevarustuse rohkus — patareis 4 neljanumbriulist kommutaatorit, 26 telefoni aparati, 60 klm. telefoni kaablit, 4 siddekaarikut.
- 3) Rikkalik sidemeeskonna koosseis — patareis 45 telefonisti, 4 hobusemeest, 8 veo- ja 9 ratsahobust.
- 4) Sidemeeskonna organisatsiooniline jaotus alalise koosseisuga ja kindlate funktsioonidega „sidelülideks“.
- 5) Sidevarustuse jaotus lahingnõuete järgi kahte jakku — „tegevaks osaks“ ja „tagavara osaks“.
- 6) 3-kilomeetrilises eelribas (patareide positsioonidest ettepoole) on kõik telefoni liinid kahejuhelised (ilma maaühendusest).

Eesti olud Rootsi-Vene sõja ajal 1788—1790.

A. S. (Järg.)

III.

Eesti alale on tunginud sõjategevus ainult paari episoodiga. Need oleks: Paldiski võtmine ja vabatahtlik mahajätmine rootslaste poolt 6. märtsil 1790 ning merelahing Tallinna juures 2. mail 1790. Kuid sõna tõsisel mõttes sõjakära

kuuldi juba varem. On tähistatud ühe tõsisema operatsioonina käsitledavas sõjas Kõrgesaare merelahingut 6. juulil 1788, milles võitjateks tulid Greighi juhatusel venelased. Lahingu tegevuspiirkond asus Eesti randjoonele niivõrd lähedal, et kahurite kõminat kuulda oli Ontikast Toolseni

rannaribal. See erutas kohalikke talupoegi veel enam, kes juba nii kui nii ärevuses viibisid. — 23. juulil peeti tänapalveid Vene võidu puhul; lahingus saadi viitse-adm.-laev „Prinz Gustav“ koos viitse-admirali krahv Vachtmeisteriga ja 15 staabi- ning ülemohvitseriga. — Peale lahingut ristles rootsi laevastik mõnd aega Suomenlinna ja Virumaa ranniku vahel, kusjuures rootsi lootsid sagedasti veesügavust Eesti ranna ääres, nii Aamõisa juures, mõõtsid. Kardeti rootslaste desantid; kõik ranna ääres asuvad ametnikud ja võimud said käsu, teatada kohe merel aset leidvatest sündmustest. Alles selle järele, kui Rootsi katse Haminat võtta nurjus, vabanes kohalik meri kuni 10. novembrini. Selle ajani Suomenlinnas viibinud rootsi laevastik ilmub nüüd 20-laevalises koosseisus Naissaare silmapiirile, et sõita Karlskrona sadamasse. Seda esialgset arvamist tõendasid ka mõned päevad hiljem Tallinna sadamasse jõudnud kolm kaubalaeva, kes 24 rootsi laeva kohtasid Osmusaare juures. Üks Lüübecki kaubalaev peeti kinni ning päriti teateid Vene laevastiku üle, kes asus seeaeg Karlskrona läheduses.

Järgneval 1789. aastal ei ähvardanud Rootsi poolt provintse mingi suurem hädaoht. Gustav III ei mõelnud ette võtta dessantid Balti rannikule. Ennemini arvas ta toimetada kallaletungi pealinna lähemasse ümbruskonda, näiteks kas Oranienbaumi. Ta olevat öelnud juba 1788, et kui enam muud väljapääsu ei ole, vast siis tuleb Liivimaa poole pöörduda. Kui peale otsustamatult lõppenud merelahingut Ölandi juures 1789. a. juulis admiral Tshitshagov idapoole purjetas, ilmestati et kaitsta Liivimaa kaldaid, pole keisrinna sellega rahul, vaid nõuab lahingu jätkamist; talle näikse liig tähtsusetuna paistvat hädaoht, mis võis Liivimaad ähvardada.

Selle vastu oli kõige sündmusrikkam Eestile viimane sõjaaasta. Ei kardetud üksi Rootsi haaranguid, mida teostatigi sel aastal, vaid uuesti kasvas hädaoht Preisi poolt, nagu see juba sõja algul oli. Keisrinna oli põhjust rahutu olla. Preisi ei olnud nähtavasti rahul nende tingimustega, millised Venemaa esitas rahu alustena Rootsi-le. Jälle usuti Preisi vahelesegamist Rootsi kasuks ja esimese sissetungi Liivimaale. Vene uuriija Solovjevi teatel kirjutab Katarina 13. mail 1790 Potemkinile, et teda piinab väga asjaolu, et Venemaal ei ole küllaldaselt väge Riia juures Liivimaa kaitseks Preisi ja Poola vastu. Teinekord arvab ta, kui seal oleks ka ainult 20.000 meest, siis oleks maa lõunapoolt kaitsitud. Kuid korduvalt Venemaa õnneks jaheneb Rootsi-Preisi vahekord ja viimase vaheleostumine Rootsi kasuks jääb ära. — Selle vastu leiaavad aga võrdlemisi suurt ärevust sünnitanud rootslaste haarangud Põhja-Eestis; nende tähtsust on, võib olla, omal ajal ebakriitiliselt suurendatud, kuid ainu-

keste sõjasündmustena sel ajal päriavad nad siin tähelepanu, millist teisel juhtumisel neile sarnasel määral ei tarvitseks vast omistada.

Paldiski võtmine rootslaste poolt 6. märtsil sündis järgmiselt: Võrdlemisi pehme talve järele avanes võimalus juba varakult mereliiklemist kasutada. 1. märtsil 1790 purjetas kahest rootsi fregattist kapten vabahärra Rud. Cederströmi juhatusel ekspeditsioon, mille sihiks oli teateid muretseada vene laevade seisukorra üle, Karlskronast välja. 5. jõudsid nad Hangõ maanina juurde ja võtsid sealt sibi Paldiski peale, kuhu nad hollandi lipu all jõudsid järgmisel päeval. Nagu keegi tallinlane Ackermann, maandumise pealt-nägija, tõendab, peetud neid kahte suurt laeva puuviljaga laaditaks, mis lastiga see aeg tavali-kult sisse sõideti. Nende lähenemisel tunti nad ühe Lübecki laevniku poolt ära ning vastav teade kanti ette ka Paldiski komendant oberst de Robertyle, kes selle arvamise üle ainult naeris. Kui teda teistkorda ettevaatusele manitseti, vi-hastus ta ja jäi ikkagi oma senise tegevuse, sei-nakella parandamise juurde.

Kohalised elanikud kogusid sadamasse jõudvatele laevadele vastu, kes reidile sissesõidul asu-vale muulile, kes sadamasse endasse. Muulile ko-gunud võisid juba kella ½11 ajal hommikul pikk-silmaga näha rootslaste siniseid kuubi või uni-forme. Kartlikumad eemaldasid. Keel 11 jäid laevad sadama ette ankrusse. Hollandi lipud lasti alla ja üles tõmmati selle asemel rootsi omad. Sama aeg lasti laevadelt kaks relvastatud meestega täidetud paati vette, mis laevade tulistamise kaitse all varsti muuli äärde jõudsid; muul oli tulistamise algusel juba täiesti maha jäe-tud vastutulijate poolt. Paatide meeskond, kokku umbes 50—60 meest, asus kaitseta jäetud kind-lusesse, naelutas kahurite lukud kinni ja seadis ühe kahuri sissekäigu keskele. Nii oldi pere-mehed kindluse üle, mis nende maandumist ker-gesti takistada oleks võinud. Paldiski komendant, elmunud väga vaenlase ootamatust kohaleilmumi-est, haaranud kiiresti ühe valge räti (olla kõ-neldud ta naise kaelarättist) ja tõttanud sellega vaenlasele vastu. Sealtpoolt märgatud ka rahu-märki ja saadetud kindlusest parlamentööriks üks ohvitser. Hiljem, kui vene garnisonist kindlu-sesse pantvangidena saadeti üks major ja kapten, ilmusid komandandi juurde ka käskeandev rootsi ohvitser koos kahe teise ohvitseriga. Kodanik-konna vanemad ja magistraadi liikmed kütsuti kokku ja koosolekul otsustati rootslastele üle anda kõik suured, viljaga täidetud magasiadad mõnetuhande veerandi jahuga, tangudega ja kaer-tega, edasi rannas asuvad puust ladud sõdurika-leviga umbes 1000—1200 mehe jaoks, kogu püssi-roht, tina ja kindluse varustus ja peale selle veel 4000 dukatit. Et elanikud viimast summat maksta ei suutnud, võeti mõne varanduse pealt veks-
sel,

mis tasutud pidi saama keisrinna poolt. Rootslased ei suutnud kõike varustust kaasa võtta ja piirdusid ainult kaleviga, püssirohuga ja tinaga, kuna muud ladud põlema süüitati. (Brückneri teatel pidid kapitulatsiooni järele kõik magasinid hävitatud saama. Rohkesti sõjavarustust, riidekaupa, laevaehitusmetsa ja elutarbeid põletati ära. 49 kahurit olla kinninaelutatud. Linn ise kohustus 5000 rubla maksma. Venelaste kahju hinnati ühe miljoni taalri peale; üksi juba põletatud vilja hulka arvatakse mõnel pool 54.000 tündrini tõusvat.)

Seeaeg kui komendant kapitulatsiooni kinnitas, kogunes pikkamööda 600-meheline vene garnison, kes kapitulatsiooni tegemise üle protesteeris, kuid liig hilja juba. Rootslased jäid nii kauaks kohale, kui nad arvasid, et venelased enam suurt midagi põlevaist hooneist ei suuda päästa. Õõ saabumisega pääsis venelaste juures vallale rüüstamise kirk. Mitmed kauplused rööviti poolagedaks joounud vene sõdurite poolt. Esialgu arvati, et rootslased panid toime sarnaseid vägikutka, kuid need ei puutunud üldse elanikkude eraomandust. On arusaadav, et kirjeldatud röövimishimu kergesti võidule sai puudulikult distiplineeritud vene vägede juures. Nii kaebab veel 12. septembril 1790 kubermangu-marshall v. Löwenstern kindral-leitnant Wolkowile, et Kurski ja Novaginski rügementide üksikud komandod, kes peajasjalikult Rakvere kreisisse määratud olid, omal teel küladest ja suurteedelt vägivaldselt hobuseid võtsid ja neid veoks 50—60 versta kauguselt ära kasutasid, ilma et selle eest midagi oleks maksnud. Ka muidu pidanud sõdurid end lubamatult üleval teel ja kõrtsides.

Tuul hakkas lahest jääd peale ajama ja rootsi laevad pidid ära minema, kui nad hukkuda ei tahtnud. Järgmise päeva hommikul ei olnud neid enam silmapiirilgi näha. Sadamas asuvad laevad jäid rootslastele puutumata. Osalt oma elukohalt ära põgenenud elanikud pöördusid jälle tagasi. Kuigi komendandil oli käsutada 600 meest, kes enamasti kõik nekrutid olid, oleks võinud ta hea tahtmise juures kohta kaitsta. Temale allus ka üks kahuriõhvitser umbes 20 mehega; kahurid olid kindluses laskevalmis. Kuid on tähendatud kaunit: õhvitser oli Tallinnas, meeskond magas kodus, komendant pidi oma kella korraldama, ja kõik sündis, nagu kirjeldatud. Komendant sattus küll sõjakohtu alla, kuid talle anti armu keisrinna poolt. Juba varem, nii 14. juulil 1788, heideti de Robertyle ette aeglust ja korratust teadetesaatmises ning oma kohustuste täitmise magistraadi kätte jätmist. 20. märtsil 1790 asub juba uus Paldiski komendandi asetäitja oberst-leitnant Kulibjakin tee Tallinnast. Roberty elas hiljem Tallinnas ja suri siia.

Vene uurija Golovtšev ütleb, et Paldiski garnisoni sõdurite arv tõusnud vaid 300 mehe ja maksetud kontributsioon 4000 rubla peale. Ta

nimetab ka, et Paldiski kapituleerimise ajal Tallinnas olla häire korraldatud ja Paldiski garnisonile 700 meest appi saadetud. Abiväed pöördunud aga poolelt teelt Tallinna tagasi, sest saadi teate, rootslased olevat sama 6. märtsi õhtul Paldiskist juba lahkunud. Rootsi laevad Paldiski juures olnud: 82-kahuriline „Jarramass“ (suurem) ja 18-kahuriline „Ulla Fersen“ (millel Tallinna merelahingu ajal viibis Södermanlandi hertsog). Rootsi teate järele olnud venelastel Paldiskis 450 meest. Nii on lahkuminevad meil kasutada olevad teated venelaste arvu kohta Paldiskis, kuid see on ületanud siiski rootslaste koguarvu, kõnelemata veel ainult maandunutest. Dessandi juhiks rootslastel oli hiljem Tallinna merelahingus vangi langenud leitnant Arcovito.

Kuigi Paldiski haarang oli sõjalises mõttes võrdlemisi vähese tähendusega ja temal erilisi järeldusi polnud peale materjaalsete kaotuste, sünnitas ta kojaringkonnale Peeterburis rohkesti piinlikkust, mis eriti siis veel suurenes, kui kuuld rootslaste dessandi arvulist vähesust. Katariina oli rahutu. Ta sekretär Hrapovitzky kirjutab, et käskjala saabumisel 9. märtsil Peeterburi teadete Paldiski sündmusest valitsenud lossis terve hommiku segadus. Keisrinna olevat järgmisel päeval öelnud Hrapovitzkyle de Roberty kohta, et kapitulatsiooniga päästnud komendant ainult ennast ja muud mitte midagi. Katariina arvates poleks ükski venelane sarnast sammu astunud. Kui õigustatud etteheited komendandi kohta ka ei ole, on ta hiljem peale kapitulatsiooni tegemist püüdnud siiski organiseerida kohapeal vastupanu vaenlasele ja paraliseerida tekkinud hirmu. Kaitsmise küsimuse tõsiselt võtmist näitab asjaolu, et Paldiski saadetud kuritegijaid (teatavasti oli Paldiski, kus sadamaehituse-tööd käimas, kuritegijate väljasaate-kohaks) lubati ka ära kasutada vaenlase vastu võitluses. Nii vabastati koguni kaks venda Sanovitšid, kes valerahategemise pärast karistustööle mõistetud olid ja kes Paldiskis elades selle sündmuse puhul „erilist agarust ja tarku ettepanekuid“ avaldanud, edaspidisest karistuse kandmisest ja anti neile luba välismaale rännata. Rootsi ekspeditsiooni õhvitserid said aga tasu, haarangu juht ülendati majoriks ja sai mõõga-ordu tähe.

Üks tagajärg oli siiski Paldiski kapitulatsioonil, ja see polnud kaitse suhtes Venele sugugi halb. Rootslaste dessant Paldiski juures hajutas Eestimaal juba valitsenud kindla ja hädaohuta oleku tunde. Järsku muututi palju ettevaatlikumaks. Ka kohaliste elanikkude kaitsevõimet võeti arvesse, vaatamata asjaolule, et väge enamal määral koondati Eestimaale. Aprilli esimesel poolel kõigekõrgema käsu peale teatab Tallinna linnapea kokkukutsutud kodanikkudele, et vaenlase haarangu juhtumisel, kui lüüakse häiretrumi, peavad nad relvastatult koguma turule ja siis vastuvaidlematult asuma määratud paikadesse

kindluse kaitseks. Paldiski magistraat sai käsu teatada kohapeal asuvaile lihtinimestele, markeentidele, majasulastele ja töölistele, et vaenlase tuleku puhul peavad nad kindlusesse kahurite juurde ilmuma ja seal vajatavat abi üles näitama. Tulepaagid rannikul ja saartel said varustatud ja parandatud. Oma lähesuse tõttu Rootsile ühendati Saaremaa, kus asjade valitsemise oma kätte võtnud oli Riia abikuberner v. Campenhausen, Tallinnaga teadeteteenistuse mõttes otseselt, ehitades tulitorne sarnaselt, et nad vastastikku kasutatavad olid ka signaliseerimiseks. Samal viisil korraldati siganilisatsioon Vormsil ja Hiilul. Et suitsusignalisatsioon alati küllalt kindlust ei pakunud, tehti Hiilul kordoniuilemale kohuseks vaenlase dessandist käskjala kaudu teade anda üle Sõelaväina mõnesse lähemasse kohta Saaremaal.

Vahepeal, 19. aprillil vana kalendri järele, oli Rootsi suurem sõjalaevastik Södermanlandi hert-

sog Karli juhatusel Karlskrona sadamast välja sõitnud, sooviga kohata Tallinna all seisvat Tshitschagovi laevastiku osa. Sõideti otse Tallinna sihis, kus venelasi ootamatusega üllatada taheti. Kuid see ei läinud korda, ja Peeterburis, kus Rootsi agar ettevalmistus kevadiseks operatsioonideajaks merel ning suure laevastiku lähenemine teadmata polnud, tõusis äärmine rahutus. Teate saamisel rootslaste agressivsetest plaanidest lähemas tulevikus pole Katariina rahutuse tõttu pea terve öö maganud ja krahv Besborodko olevat isegi nutnud, nagu Hrapovitzky kõneleb. 1. mail jõudis terve rootslaste laevastik Paldiski juurde, ei võtnud aga mingit vaenulist aktsiooni ette; mõnede järele sündinud see asjaolu tõttu, et linn nõutud kontributsiooni juba tasunud oli. Rootsi laevastiku siinviibimisest saadeti teade Tallinna. Paldiskist sõitis laevastik Tallinna alla, kus aset leidis üldisemalt tuttavaks saanud merehaling. (Järgneb.)

Sõjakirjandust.

Militär-Wochenblatt märtsist maini 1927, nr. 36.—43. kokkuvõtlik ülevaade.

Reichswehri juhtidest olenematult iseseisvana ajakirjana **Militär-Wochenblatt** käsitleb kui Saksa nii üldse sõjanduse ja poliitikasse puutuvaid akuutsemaid küsimusi. Iga tähtsam mõte, mis kord puudutatud mainitud ajakirjas, leiab tema veergudel ka edaspidi igakülgset valgustamist (organisatsioon, sõjapolitika, ilmasõda jne. peamiselt endise „suure armee“ vaatepunktist). Julge, iseseisev, kaalutud ja kindlast vaatepunktist avaldatud mõte võidab lugeja tähelepanu ja loob ajakirjas teatud elevuse. Peatume tänavase kevade (märtsist maini) „Militär-Mochenblatis“ ilmunud tähtsamatel artiklitel:

M.-W. nr. 36. — 25. III esiaiklik on „Churchilli otsus ilmasõja üle“, milles autor, feldmarssal-leitnant v. Urbanski, inglise varakantsleri Churchilli teoses ilmasõja üle toodud andmetel näitab, et Saksamaa, sõides nelja aasta jooksul viie kontingendi vastu, tegutses igal pool võoral pinnal ja nõudis vastavalt kahekordseid kaotusi kui inimeste nii materjalides.

Ratsaväe kindral v. Poseck artiklis „Kas piik ratsaväe relvana tarvilik või mitte“ jõuab välisõjakogemustel otsusele, et piik on tarvilik ratsamehe relv. Võidelda jalustatult, on piigita parem, kuid ratsamees pidavat harjuma kandma piiki ka võideldes jala, sest ratsamehe peamine tegevus kattel ja luurel on ratsa ja piigiga.

Major Bade — „Kehaliste harjutuste väljaõppe eeskiri IV osa“. Eeskiri käsitlevat ettevalmistusi lähedamaa võitlustes, nagu: vehklemine püssi ja mõõgaga, relvata enesekaitse, poks. Autori arvates vajavat sõjavägi ka kehalise kasvatusel alal kindlat eeskirja, ja ei poolda sellepärast senist juhuslikku õpetust kehalise kasvatusel alal.

Samas numbris (36.) on etteheiteid prantslastele ja belglastele, kes ässitavat oma rahvast sõnas ja filmis sakslaste vastu. Palju tähelepanu

viimasel on pöördud sõjandusega seotud filmile; tuuakse ülevaateid ja arvustusi filmi alal.

„Mil. Wochenblatt“ nr. 37 algab kindralleitnant Schwarte kokkuvõttega ingliskeelsest Saksa kaitseministri Dr. Gessleri korraldusel saksa keelde tõlgitud Carhilli „Liberalismi pärandus“est“. Kindral Schwarte arvates olevat Carhillil korda läinud paljastada liberalismi „kui Lutsiferi loomingu“... Soovitab lugejale mainitud teost kui mõttetavuselt (ka sõjalistes küsimustes) nii ironiaalt võrratut.

Artikkel „Kas lahtine või kinnine positsioon raske kuulipildujale“ käsitleb küsimust, mida juba enne „M. W.“ veergudel mitu korda puudutatud. Autori arvates võib tulistamine kinnisel positsioonil õpeplatsil paremaid tagajärgi anda kui lahingus. Hoiatab r. k. kinnise positsiooni ülehindamise eest.

Artikkel „Reichswehri täiendamise küsimus“ peatub raskustel, mis tekivad vabatahtlike valikul Reichswehri. Keda valida, kas tehniliselt kogenud linnatöölisi või maameest. Tänapäevases Reichswehris olevat linnalisi 53,7%, maalt 46,3%.

Vormiküsimust on käsitatud mitmed korrad enne. Käesolevas numbris on kaks artiklit vormile — mõlemad autorid soovivad lihtsat piduülikonda, mis oleks pärast kõlbulik töövormiks.

„Mil. Wochenblatt“ nr. 38. Artiklis „Teadus ja oskus“ kol.-lt. Hauck avaldab mõtteid möödunud aastal ilmunud ja venekeelde tõlgitud Cochenhausen'i raamatu „Riviohviteride sõjateaduslik edasiarendamine“*) puhul. Kol.-lt. Hauck on samal arvamisel teosest kui punased tõlkijad Podshivalow ja Tritonow ja nimelt — juht vajab rohkem oskusi kui teadmisi ja et Cochen-

*) Oberst v. Cochenhausen: „Die kriegswissenschaftliche Fortbildung des Truppenoffiziers“. Hind 6,75 RM.

hausen kirjutas ilmasõja kogemustel, siis kõne all olev teos kergendab ohvitserile oskuste omandamist.

„Mil. Wochenblatt“ nr. 39. algab kindraln. E. Kabischi artikliga: „Inglise ennesõja aegne politika Briti ametlike dokumentide ja Grey mälestuste valgustusel“. See on igivana „Mil. Wochenblatti“ teem — kes süüdi sõjas? Vastus — inglased...

Kindral v. Altrock artiklis „Väeosade ajalugu“ väidab niisuguste ülitähtsust ja kutsub kirjutamisele.

Artikkel „Büflistrateegia“ defineerib alguses selle mõiste. „Büflistrateegiaks“ nimetavad prantslased sakslaste ilmasõja algul tarvitatavat strateegiat, kus toore hulgaga murti Belgia läbi (kui büflihärg peaga vastu seina). Autor tunnistab ainult „büflistrateegiat“ ja kutsub ka prantslasi oma „Torero painduvat strateegiat“ asetama „büflistrateegiaga“.

Sõjaajaloo teemil on nr. 39-das järgmised artiklid:

„Maa ja mereväe koostööst ilmasõjas“, „Psühhilisi põhjuseid Vene põhjaarmee kokkuvarisemiseks sept. 1915“, „Võitlus Dardanellide pärast 1915. a.“, „Miinipildudajad kohtes sõjas Chemin des Dames juures aastal 1917“, „1918. a. varakevadine läbimurre“, „Õpiseid lennuasjanduses Vene - Poola sõjas a. 1920“.

„Mil. Wochenblatt“ nr. 40 algab artikliga „Kas sõjaväe massid või tehnika“. Autor konstateerib ajaloo põhjal, et see küsimus on sajangute jooksul mitmeti lahendatud. Suurte masside eeskujulik väljaõpe ja igakülgne rikkalik varustamine on olnud ülejõu ka suurtele ja rikkastele rahvastele, seepärast lepitä väikeste, kuid hästi väljaõpetatud ja tehniliselt hästi varustatud armeedega. Meieaja rahvaste ideaaliks näib olevat — suured, hästi õpetatud sõjaväe massid eeskujuliku sõjatehnikaga.

Artiklis „Jugoslaavia tema sise- ja välispoliitika valgustusel“ kirjedatakse sealset olusid ja tullakse otsusele, et Jugoslaavia ei hoidu rahalistest ohvitseritest, et omada tublit sõjalist jõudu.

„M. W.“ 36-das kindral v. Poseckilt esitatud ja jaatavalt vastatud küsimus — kas piik ratsaväe relvana tarvilik või mitte, leiab käesolevas

(nr. 40.) numbris vastuvaidlemist. Viimane autor arvab, et piik ei sobi enam relvana siis, kui ratsaväge varustatakse kergete kuulipildujatega, kui tulele lahingus antakse tähtsam osa. Ka luureosadele ei toovat piik kasu. (Otepää manöövririte puhul 1925. a. puudutati ka „Sõduris“ piigi küsimust meie ratsaväes. Leiti, et ta ülearune on. Laiemalt seda küsimust kahjuks ei arutatud. K.)

„Mil. Wochenblatt“ nr. 41. leiduvad järgmised tähelepanuväärivad artiklid: „Tehnika ülevaade“ „Jugoslaavia probleem“, „Ootamatuse väärtusest ja iseloomustusest“, „Hunnidetaktika“, „Sõjavägede areng peale ilmasõja ja Belgia sõjavägi“, „Reichswehri küsimusi“ — 1) Toidukeedu küsimus ei olevat kõige paremalt lahendatud, inglased ja ameeriklased olevat ees. Nõutakse seniste toiduvalmistamise viiside revideerimisele võtmist. 2) Peakatte küsimus. Rasket raudkiivrit tahetakse asetada lambanahast mütsiga.

v. Altrock „Ilmasõja film“ — kiidab neid saksa filme, mis tõstavad sõjalist meeleolu.

„Mil. Wochenblatt“ nr. 42. Sisustik: „Liikuvus ja relvade mõju taktika peale ilmasõjas“, „Tänapäeva diviis“, „Võitlusriba“ — („ribataktika“ ja „ribastrateegia“), „Kuis kaitseks end soomusautode vastu rännak-kolonn“, „Piigiküsimusele ja hobuseujumisele“ (kindral v. Poseck võtab uuesti sõna piigi kaitseks. K.), „Rannakaitse ja torpeedolennukid“, „Poolakate arvami pommipildujatest ja nende kasutamisest“, „Tuleviku keemia-sõda“, „Soove sõjakutsekoolile“.

„Mil. Wochenblatt“ nr. 43. Esiartikliks „Liikuvus ja relvade mõju taktika peale ilmasõjas“ (järg nr. 42-st).

Artiklis „Noor - Vene liikumine (Fevra-siitvo) autor peatub uuel voolul, mis aset leidvat N.-Venemaal ja emigrantide keskel ja mille eesmärk — luua uut rahvuslist (demokraatlikku?) Venemaad. Usul ja vaimulikel saavat olema seal suur osa. Rahvustunne saavat olema tulevase Vene kandvaks sisemiseks jõuks. (Ühesõnaga — on tekkimas see jumalavalitu idarahvas, millest venelased juba ennem unistasid, näiteks Dostojevski. K.) K.

Sport kaitseväs.

Üleriiklised kaitseväe spordivõistluste tagajärjed.

Üleriiklised kaitseväe spordivõistlused 10.—15. aug. olid eelmistest suuremaulatuslisemad. Võistlustest võttis osa 843 kaitseväe sportlast, nendest — 578 ajateenijat ja 265 ohvitseri ja üleajateenijat; maalt oli pärit 406, ja linnast 437.

Esimised üleriiklised spordivõistlused peeti 1922. a. 180 osavõtjaga ja needki olid enamuses Tallinna garnisonist; 1923. a. oli üldarv — 252 sportlast, kuid esinemises puudus siiski tarviline hoogsus. 1924. a. oli osavõtjaid 302 sportlast ja neid võistluseid võib juba nimetada üleriiklisteks. Väeosad olid peaaegu juba kõik esitatud ja tulemused olid võrdlemisi head. 1925. a. oli osavõt-

jad juba 430; 1926. a. aga ligi poolevõrra rohkem — 715.

Nii nagu osavõtjate arv järjekindlalt kasvanud, nii on ka võistlustagajärjed iga võistlusega kõrgemale tõusnud.

Võistlustulemused kujunesid järgmiselt:

Jooksud:

100 m. jooks — erikl. — 1. rms. Topmann — sidepat. — 11,6 sek.; 2 veltv. Kesküll — pion. pat.; 3 kpr. Kallismaa — allohv. kool.

100 m. jooks A kl. — n.-ltn. Neubauer —

2. j. rüg. — 12,5; 2. n.-ltn. Johanson — 1. soom. rüg.; 3. v. a. o. Reispass — sõjam.

100 m. jooks B kl. — 1. rms. Treu — side pat. — 12,4 sek.; 2. rms. Mägi — allohv. k.; 3. rms. Kürbis — Tall. 1. kom.

400 m. jooks erikl. — 1. veltv. Kesküll — pion. pat. — 53,5 sek.; 2. v. p. kdt. Hanson — sõjak. 1. k.; 3. rms. Viitsut — 1. j. rüg.

400 m. jooks A kl. — 1. rms. Topmann — side p. — 53,5; 2. n.-ltn. Paide — rats. rüg.; 3. v. a. o. Kusbok — allohv. k.

400 m. jooks B kl. — 1. rms. Treu — side p. — 55,3; 2. n. a. o. Laur — 10. j. rüg.; 3. kdt Kerjan — sõjak.

1000 m. jooks erikl. — 1. n. a. o. Laurson — side pat. 2:40,5 sek., uus k.-w. rek.; 2. ltn. Marve — 2. j. rüg. — 2:45,1; 3. rms. Viitsut — 1. j. rügem.

110 m. tõkkej. B kl. 1. n. a. o. Kõvamees — 10. j. rüg. — 17,4; 2. kdt. Mark — sõjak. 1. k.; 3. rms. Kaasik — rats. rüg.

Orienteerimise jooks — A kl. — kdt Kurs — sõjak. 2. k. 50:20,5; 2. n.-ltn. Tolbak — 2. j. rüg.; 3. n. a. o. Kingsepp — 1. j. rüg.

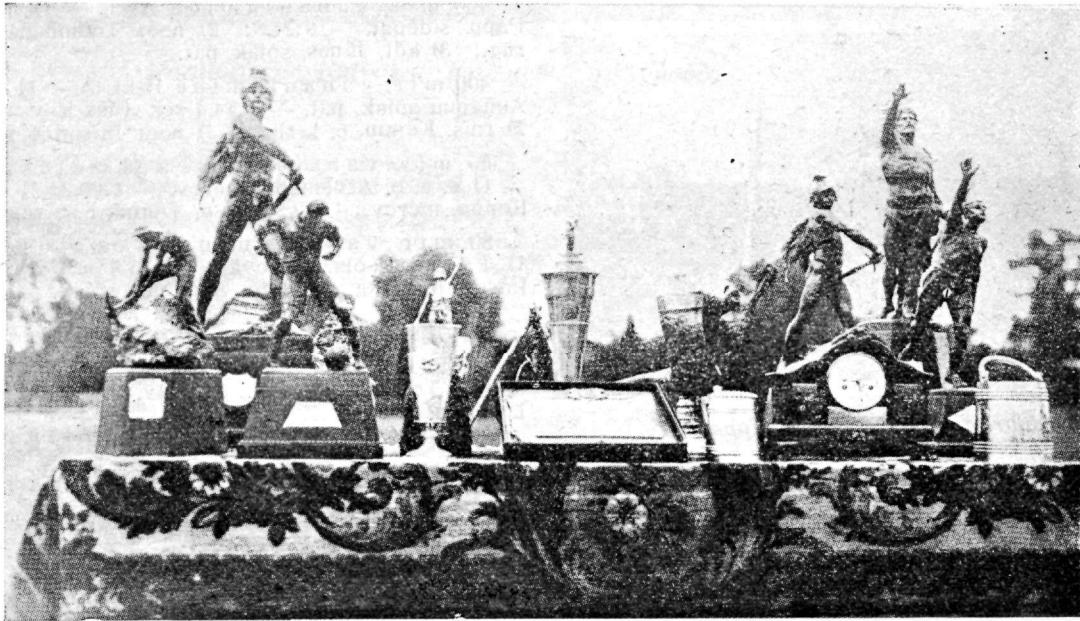
Orienteerimise jooks B kl. — 1. v. a. o. Linder — 1. div. õppek.; 2. rms. Viitung — 1. j. rüg.; 3. rms. Alimann — allohv. k. 2. k.

Hüpped:

Kaugush. hooga erikl. — 1. n. a. o. Kõvamees — 10. j. rüg. 6 m. 11 sm.; 2. kdt Mark — sõjak. 1. k.; 3. n.-ltn. Neubauer — 2. j. rüg.

Kaugush. hooga A kl. — 1. n. a. o. Hendrikson — merev. — 6 m. 10 sm.; kdt. Luha — sõjak. 2. k.; 3. v. a. o. Miitel — Sakala j. rüg.

Kaugush. hooga B kl. — 1. rms. Treu —

Üleriikliste kaitseväge spordivõistluste 1927. a. auhinde.

1000 m. jooks A kl. — 1. v. a. o. Kusbok — allohv. k. — 2:49,7; 2. n.-ltn. Parek — 10. j. rüg.; 3. n.-ltn. Laud — 2. div. suurt.-v.

1000 m. jooks B kl. — 1. rms. Palm — allohv. k. 1. k. 2:50,2 sek.; 2. kpr. Aleksejev — 7. j. rüg.; 3. rms. Tomingas — pion. pat.

5000 m. jooks erikl. — 1. n. a. o. Laurson — side pat. — 16:06 sek.; 2. v. a. o. Kask — 1. j. rüg. 16:6,2 sek. Siin oleks Laurson peaaegu kaotanud — puudus ainult paar meetrit. 3. rms. Arhipov — 1. j. rüg.

5000 m. jooks A kl. — 1. kpr. Anisimov — 2. div. s. 17:18,8 sek.; 2. kpr. Veske — Tall. 1. kom.; 3. rms. Biltse — allohv. k.

5000 m. jooks B kl. — rms. Vogd — pion. pat. — 16:57,6; 2. noor Kurn — 1. soom. rüg.; 3. rms. Rekkaro — allohv. k.

110 m. tõkkej. erikl. — 1. n. a. o. Topmann — side pat. — 17,7 sek.; 2. n. a. o. Tipner — pion. pat.; 3. rms. Laurson — side p.

110 m. tõkkej. A kl. — 1. kpr. Bauman — merek. — 17,5; 2. kdt Mägi — sõjak. 2. k.; 3. veltv. Miller — allohv. k.

side pat. 6 m. 6 sm.; 2. kpr. Pauskar — aut.-tank. div.; 3. kdt Kirsipuu — sõjak. 1. k.

Kõrgush. hooga erikl. — 1. n. a. o. Tipner — pion. pat. 1,65; 2. veltv. Illak — 2. div. s.; 3. n. a. o. Oldekopp — 1. div. õppek.

Kõrgush. hooga A kl. — 1. kpr. Lauri — 1. div. s. — 1,60; 2. kdt Luha — sõjak. 2. k.; 3. n.-ltn. Uuetoa — 1. soom. rüg.

Kõrgush. hooga B kl. — 1. n. a. o. Koop — 1. div. õppek. — 1,55; 2. kdt Mark — sõjak. 1. k.; noor Penka — 2. div. s.

Kolmikh. hooga erikl. — 1. n. a. o. Tipner — pion. pat. — 13 m. 30 sm.; 2. kdt Mark — sõjak. 1. k.; 3. kdt Leeber — sõjak. 2. k.

Kolmikh. hooga A kl. — 1. n. a. o. Torbek — üksikesk. 12 m. 70 sm.; 2. kdt Luha — sõjak. 2. k.; 3. n.-ltn. Uuetoa — 1. soom. rüg.

Kolmikh. hooga B kl. — 1. kdt Laas — sõjak. 2. k. 12,58; 3. kpr. Pauskar — aut. tank. div.; 3. rms. Lossmann — ratsa rüg.

Teivash, erikl. — 1. v. a. o. Arnemann — merev. 3 m. 20 sm.; 2. kpr. Tamman — lennkv.; 3. veltv. Kesküll — pion. pat.

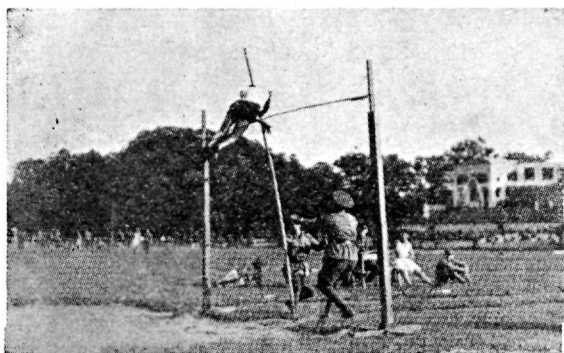
Teivash, A. kl. — 1. asp. Tüits — sõjak.; 2. n. a. o. Viil — allohv. k. 1. k.; 3. n.-lt. Mõlder — 7. j. rüg.

Teivash, B kl. — 1. kdt. Aneliin — sõjak. 2. k. 2.90; 2. noor Lamp — rats. rüg.; 3. n. a. o. Koff — merev.

Teivaskaugush, rakmetes A kl. — 1. kpr. Raudsepp — merek. 6.55., uus k.-v. rek.; 2. v. a. o. Miitel — Sakala j. rüg.; 3. kdt. Luha — sõjak. 2. k.

Teivaskaugush, rakmetes B kl. — 1. kdt. Aneliin sõjak. 2. k. — 6.49; 2. kpr. Pauskar — aut. tank. div.; 3. n. a. o. Laur — 10. j. rüg.

Üleriiklistel kaitsevæe spordivõistlustel.

Suurim pingutus teivashüppel . . .

Visked:

Kuulitõuge erikl. — 1. v. a. o. Suuk — side pat. — 13,55 m., uus k.-v. rek.; 2. rms. Laurson — side pat.; 3. n. a. o. Koop — 1. div. õppek.

Kuulitõuge A kl. — 1. v. a. o. Alkok — merek. — 11,42,2. n. a. o. Kruusiauk — sama; 3. v. a. o. Ratnik — 2. j. rüg.

Kuulitõuge B kl. — 1. n. a. o. Kõvamees — 10. j. rüg. 11,25, uus k.-v. rek.; 2. rms. Lind — sv. hob. laats.; 3. kpr. Povits — 7. j. rüg.

Kettaheide erikl. — 1. n. a. o. Tipner — pion. pat. 36,95; 2. rms. Verder — 1. div. suur.; 3. rms. Mitt — side pat.

Kettaheide A kl. — 1. v. a. o. Ratnik — 2. j. rüg. — 34,17; 2. v. a. o. Suuk — side pat.; 3. veltv. Illak — 2. div. suur.

Kettaheide B kl. — rms. Lind — sv. hob. laats. — 35,26, u. k.-v. rek.; 2. noor Madisson — 3. div. suur.; 3. kpr. Pauskar aut. tank. div.

Odaviske erikl. — rms. Verder — 1. div. suur., — 52,57, uus k.-v. rek.; 2. n. a. o. Frey — sõjak. asp. kurs.; 3. n. a. o. Kõvamees — 10. j. rüg.

Odaviske A kl. — 1. asp. n. a. o. Lind — sõjak. asp. k. 49,03; 2. v. a. o. Suuk — side pat.; 3. v. a. o. Meos — 7. j. rüg.

Odaviske B kl. — 1. rms. Palm — allohv. k. 1. komp. 48,05; 2. rms. Epler — 2. j. rüg.; 3. rms. Kaasik — ratsa rüg.

Granaadi kaugusviske A kl. — 1. n.-lt. Valdmann — 5. j. rüg. — 58,18; 2. n. a. o. Anga — merikindlus; 3. rms. Jaksi — pioneer pat.

Granaadi kaugusviske B kl. 1. rms. Altmann — pion. pat. — 62,45; 2. rms. Verder — 1. div. suur.; 3. rms. Roop — auto tank. div.

Granaadi märkiviske A-kl. — 1. n. a. o. Kärsin, II soomusr. rüg. — 14 punkti; 2. n. a. o. Leies, II div. suur. v., 3. ltn. Puusep, 1. j. rüg.

Granaadi märkiviske B-kl. — 1. kdt. Kerjan, sõjak. 2. k., 14. p. 2. kdt. Tammemägi, sõjak. 2. komp., 3. n. a. o. Altmann, pion. pat.

Ujumine.

100 mtr. vabaujumine A-kl. — 1. v. a. o. Sirk, merikindlus — 1:26,9 sek. (uus k.-v. rek.); 2. v. a. o. Arnemann, merev.; 3. v. a. o. Mikk, I. div. suur.

100 mtr. vabaujumine B-kl. — 1) kdt. Liiv, sõjak. 2. k. — 1:38,5 s. (uus k.-v. rek.); 2) rms. Kumm, 6. j. rüg.; 3) noor Lepp, 2. j. rüg.

400 mtr. vabaujumine A-kl. — 1) n. a. o. Papp, sidepat. — 8:21,8; 2) noor Tooming, 10 j. rüg.; 3) kdt. Jänes, sõjak. pat.

400 mtr. vabaujumine B-kl. — 1) aspr. Aunapuu sõjak. pat. — 7:54,4 sek. (uus k.-v. rek.); 2) rms. Kumm, 6. j. rüg.; 3) noor Intson, 6. j. rüg.

50 mtr. vabaujumine rakmetes A-kl. — 1) v. a. o. Arnemann, merev. — 1:00,2; 2) v. a. o. Koppa, merev.; 3) san. a. o. Tamm, 6. j. rüg.

50 mtr. vabaujumine rakmetes B-kl. 1) I j. m. Poola, merevägi — 55,8 s.; 2) noor Intson, 6. j. rüg.; 3) asp. Aunapuu, sõjak. pat.

Sv. seitsmევõistlus rakmetes.

1) v. a. o. Miitel, Sakala rüg. — 25 punkti; 2) n. a. o. Torbek, üks. esk.; 3) veltv. Veeborn, sõjak. 1. komp.

Sv. kolmევõistlus rakmetes B-kl.

1) rms. Lustig, allohv. k. 1. komp. — 15 punkti; 2) rms. Jaanson, allohv. k. 1. komp.; 3) n. a. o. Kulo, allohv. k. 2. k.

Jalgratta kahevõistlus.

1) noor Kangro, II div. suur. v. — 6 punkti; 2) v. a. o. Kruusiauk, merikindl.; 3) v. a. o. Kadaja, allohv. kooli üleajat. kursus.

Vehklemine espadronidel.

1) kpr. Krasting, üks. esk. — 5 võitu; 2) veltv. Oronok, dist. komp.; 3) n.-lt. Lübeck, 7. j. rüg.

Vehklemine täakidel.

1) v. a. o. Blumann, allohv. kooli üleajat. kursus — 4 võitu; 2) v. a. o. Miitel, Sak. rüg.; 3) v. a. o. Vahesaar, Tall. linna k-tuur.

Teatejooks 5×500 mtr. A-kl.

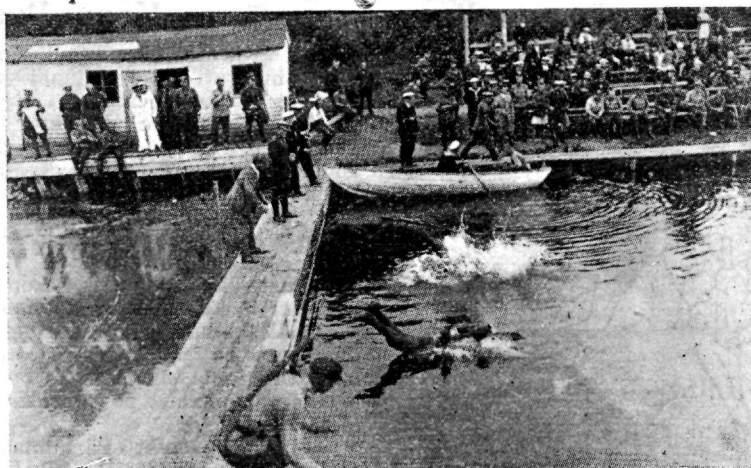
1) sõjakooli 1. komp. — 7:17,0 sek.; 2) sidepat. — 7:24,0 sek.; 3) 10. j. rüg. — 7:28,8 sek.

Teatejooks 5×500 B kl.: 1) .. j. rüg. — 7.24,0; 2) 5 j. rüg. — 7.27,9; 3) 10 j. rüg. — 7.34,7.

Teatejooks 5×800 A-kl.: 1) Side pat. — 11:9,8 uus k.-v. rek.; 2) pion. pat. — 11:15,9; 3) sõjak. 1. komp. — 11:21,0.

Teatejooks 5×800 B-kl.: 1) 1. j. rüg. — 11:6,4 sek.; 2) 5 j. rüg. — 11:16,9 sek.; 3) 10 j. rüg. — 11:25,9

Meeskondade vaheline sõjavæe viievõistlus rakm.: 1) III diviisi õppe-

Moment üleriiklistest kaitseväge ujumisvõistlustest Pirital.

komp. — 23 punkti; 2) sõjakooli 1. komp. — 24,5 punkti; 3) sõjakooli 2. komp. — 25,5 punkti.

Jalgpall: 1) 10. j. rüg.; 2) Sidepat.; 3) 1. j. rügement.

Korvpall: 1) Pioneer pat. — 2 võitu; 2) sõjakool; 3) Ratsa rüg.

Võrkpall: 1) sõjakool — 2 v.; 2) ratsa rüg.; 3) pioneer pat.

Auhinnad.

Riigivanema rändauhind — diviisi üksuste vahelistes spordivõistlustes — omas S v. Ühend. Õppeasut.

2) Riigivanema rändauhind — riviväeosade kergekuulipildujate jagude vahelisteks võistlusteks — omas 1. soomusrong. rüg.

3) Kindral Laidoneri rändauhind — jalaväe rügementide vahelisteks võistlusteks — omas 10. j. rüg. — 120 punkti.

4) Kaitseliidu rändauhind — suurtükivägede ja soomusrongide vahelisteks spordivõistlusteks — omas merekindlused — 65 punkti.

5) Eesti panga rändauhind — tehniliste väeosade vahelisteks spordivõistlusteks — omas sidepataljon — 140 punkti.

6) Sõjaministri kindral Reeki rändauhind — jalaväe rüg. vahelisteks spordivõistl. B-kl. — omas 10. j. rüg. — 49 p.

6) Krediitpanga auhind — suurtükivägede ja soomusrongide rüg. vahelisteks võistlusteks B-kl. — omas 1. soomusr. rüg. — 13 punkti.

8) Sõjaministeeriumi rändauhind — õppeüksuste vahelisteks spordivõistlusteks — omas sõjakooli 2. komp. — 129 punkti.

9) Kindral Tõrvandi rändauhind — õppeüksuste kompaniide vahelisteks võistlusteks B-kl. — omas sõjakooli 2. komp. — 72 punkti.

10) Osaühisus „Esto“ rändauhind — jalaväe rügem. vahelisteks spordivõistlusteks A-kl. — omas 10. jalav. rügem. — 20 punkti.

11) Kindral Tõrvandi rändauhind — parimale sõjaväe seitsmevõistl. — omas v. a. o. Miitel, Sakala jal. rüg.

12) Suurtükiväe inspektori rändauhind — suurtükivägede ja soomusrongide rüg. vahelisteks spordivõistl. A-kl. — omas merekindlus — 41 punkti.

13) Inseneriväe inspektori rändauhind — tehniliste väeosade vahelisteks spordivõistl. A-klassis — omas sidepat. — 53 punkti.

14) Ohvitseride keskkogu rändauhind — riviuksuste vahelisteks spordivõistl. A-klassis — omas sõjakool.

15) Kindralstaabi rändauhind — õppeüksuste kergekuulipildujate vahelisteks spordivõistlusteks — omas 3. diviisi õppekomp.

16) Kindral Lilli rändauhind — teatejooksu rakmetes 5×500 A-kl. — omas sõjak. 1. komp.

17) Rändauhind teatejooksus rakmetes 5×500 B-kl. — omas 1. j. rüg.

18) Rändauhind jalgpallis — omas 10. jal. rüg.

Diviiside järele omasid punkte: Sõjaväe Ü. õppeasut. — 458 punkti; Tall. garnison — 450 p.; I diviis — 225 p.; II diviis — 209 p.; III diviis — 113 p.

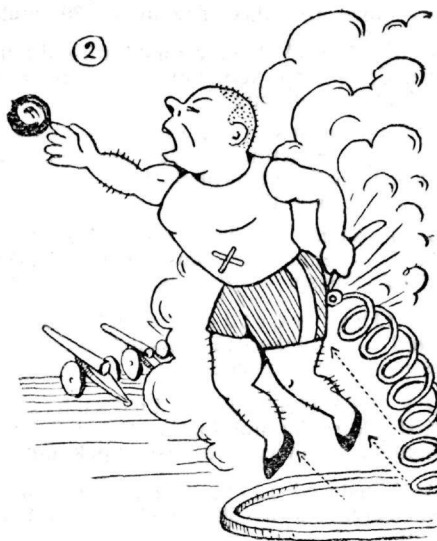
L — ks.

Üleriiklistel kaitseväe spordi- võistlustel.

Ettevalmistusi ja võtteid rekordi löömiseks.
Joonistanud noorem-leitn. H. R.

Kõrgshüpetel.

Kuulitõukes.

Jooksus.

Kroonika.

— Sõjaväe ühendatud õppeasutuste ülema k. t. määrati kindralstaabi kolonel G. Jonson 15. aug. s. a. arvates.

— Suurtükiväe inspektor kolonel H. Brede komandeeriti Prantsusmaale Kõrgemasse sõjakooli ja merelaevastiku divisjoni ülem kaptenleitnant R. Borgmann Inglismaale, kutsesahariduse täiendamiseks.

— Üleriiklised kaitseväe laskevõistlused peetakse käesoleval aastal 15.—25. augustini. Võistluste korraldamise komisjoni esimeheks määrati laskeinspektor kolonel O. Sternbeck.

— Vabadussõjas langenud Tallinna koolide õpetajate ja õpilaste mälestuseks püstitatava mälestussamba ehitamiseks on juba koos 526.398 marka. Sammas püstitatakse realkooli esisele platsile.

— 15. skp. avati Pärnumaal, Vändra-Kurgjal mälestussammas C. R. Jakobsonile.

— Kaitseliidu Värskas noortelaager / laskis 10. skp. välja oma kolmanda lennu — 100 noort kaitseliitlast. Nendest anti 86-le — 4-kuuline soodustus, 12-le — 2-kuuline soodustus, kuna ilma soodustuseta jäeti 2 kaitseliitlast.

— Eesti võitis jalgpallis Tallinnas Soomet 2:1 ja Kaunases Leedut 5:0.

Õiendus.

„Sõdur“ nr. 31/32, 13. aug. 1927 ilmunud artiklis „Side organiseerimine rügemendi taandumise lahingus“ lhk. 750, rida 30 ja 31 ülevvalt lugeda: . . . „rügemendiülema käskude ja korralduste edasitoimetamiseks sidepostilt pataljoni ülemani . . .“

(Kaitsemärk.)

Selle kaitsemärgi all saate iga headuse nõuetele vastavaid

õlilakke,
piirituslakke,
email-värve.

Headuse eest vastutab ainuvalmistaja
H. GRAF & E. JÜRGENS

Laki- ja keemia vabriku o.-ü.

Tallinn, Narva mnt. 31. Tel. 606.

Näitusel oma paviljon.

Eesti Pank

Bilans 31. juulil 1927. a.

AKTIVA.

Riigikassatähed ja vahetusraha	Mk.	423.930.027.—
Kuld kangides	„	509.532.367.—
Välisvaluuta	„	38.842.822.—
Väliskorrespondendid	„	399.358.191.—
Välisvekslid	„	81.109.591.—
Sisevekslid	„	1,824.889.138.—
Konto-korrent laenud	„	3.723.006.671.—
Mitmesugused kindlustatud laenud	„	125.656.543.—
Akkreditiivide ja garant. debitorid	„	340.308.896.—
Väärtpaberid	„	138.427.737.—
Muud aktivad	„	387.251.088.—
		<u>Mk. 7.992.313.071.—</u>

PASSIVA.

Põhikapital	Mk.	250.000.000.—
Tagavara- ja eritagavara kapital	„	400.526.897.—
Kustutus- ja kinnisvarakapital	„	32.287.051.—
Panga ametn. ja teenijate toetuskapital	„	15.288.200.—
Pangatähed liikvel	„	1.934.403.500.—
Hoiusummad	„	256.035.133.—
Riigikassa erihoiusummad	„	2.399.088.746.—
Riigikassa jooksev arve	Mk.	444.105.333.—
Riigiasut. jooksv. arved ja deposiidid	„	834.899.801.—
Jooksvad arved	„	559.957.459.—
Kohustused välisvaluutas	„	48.007.027.—
Akkreditiivide ja garant. kreditorid	„	346.219.293.—
Muud passivad	„	471.494.631.—
		<u>Mk. 7.992.313.071.—</u>
Väärtused depoo	Mk.	1.778.798.429.—
Inkasso dokumendid	„	304.003.208.—

Juhatus.

Tallinna Krediid Pank A-S.

Äriseis 31. juulil 1927. a.

AKTIVA.

Kassa ja arved teistes pankades	Mk.	28.480.847.50
Väärtpaberid	"	3.041.073.—
Väljamaa raha ja veksl. välisval.	"	26.380.004.—
Laenuid	"	650.813.605.—
Korrespondendid:		
Loro	Mk.	7.372.146.—
Nostro	"	34.030.673.—
Osakonnad	"	41.402.819.—
Garantiid & akkreditiivid	"	15.080.816.50
Liikumata varandus	"	194.369.792.—
Makstud protsendid & komisjon	"	114.400.000.—
Kulud	"	17.465.229.—
Mitmesugused aktiivid	"	10.476.459.—
	"	21.287.542.—
		<u>Mk. 1.123.198.187.—</u>

PASSIVA.

Aktiivkapital	Mk.	120.000.000.—
Tagavarakapital	"	30.000.000.—
Amortisatsioonikapital	"	25.600.000.—
Ametnikkude laenu-hoiu- ja abi- andmise kassa	"	2.446.850.—
Hoiusummad	"	459.709.413.—
Korrespondendid:		
Loro	Mk.	73.532.284.—
Nostro	"	32.189.794.—
Osakonnad	"	15.032.122.50
Aval. kreditorid	"	194.369.792.—
Laenuid ja rediskont	"	89.185.421.—
Saadud protsendid ja komisjon	"	55.530.287.50
Mitmesugused passivad	"	25.602.223.—
		<u>Mk. 1.123.198.187.—</u>

Juhatus.